

ПОЛТАВСЬКА ОБЛАСНА РАДА**Р І Ш Е Н Н Я****Про затвердження Комплексної програми енергоефективності Полтавської області «ЕНЕРГОЕФЕКТИВНІСТЬ – 2030»**

Керуючись пунктом 16 частини першої статті 43, пунктом 1 частини першої статті 44 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», пунктом 3 частини 1 статті 2 Закону України «Про місцеві державні адміністрації», підпунктом 1 пункту 9 статті 4 Закону України «Про енергетичну ефективність», Законом України «Про енергетичну ефективність будівель», розпорядженням Кабінету Міністрів України від 21 квітня 2023 року №373-р «Про схвалення Енергетичної стратегії України на період до 2050 року», з метою введення механізмів реалізації заходів, спрямованих на підвищення енергоефективності житлового господарства, бюджетних установ і закладів соціальної інфраструктури, що утримуються з обласного бюджету та бюджетів територіальних громад, комунальних підприємств тепло-, водопостачання та водовідведення Полтавської області,

ОБЛАСНА РАДА ВИРІШИЛА:

1. Затвердити Комплексну програму енергоефективності Полтавської області «ЕНЕРГОЕФЕКТИВНІСТЬ – 2030» (додається на 48 аркушах).
2. Затвердити Положення про обласний конкурс проєктів з енергоефективності (додається на 7 аркушах).
3. Рекомендувати органам місцевого самоврядування Полтавської області розробити та затвердити місцеві програми енергоефективності, передбачивши при прийнятті місцевих бюджетів на відповідний рік видатки на фінансування заходів, визначених відповідною програмою.
4. Організацію виконання цього рішення покласти на Департамент будівництва, містобудування і архітектури, житлово-комунального господарства та енергетики Полтавської обласної державної (військової) адміністрації, контроль за його

виконанням – на постійні комісії обласної ради: з питань житлово-комунального господарства, енергозбереження, будівництва, транспорту та зв'язку; з питань бюджету та управління майном, з питань паливно-енергетичного комплексу та використання надр.

Голова обласної ради

Олександр БІЛЕНЬКИЙ

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення

сесії обласної ради

восьмого скликання

2024 №

**КОМПЛЕКСНА ПРОГРАМА
ЕНЕРГОЕФЕКТИВНОСТІ ПОЛТАВСЬКОЇ
ОБЛАСТІ «ЕНЕРГОЕФЕКТИВНІСТЬ – 2030»**

Полтава 2024

Список прийнятих скорочень

- ПЕР – паливно – енергетичні ресурси;
ВРП – валовий регіональний продукт;
т у. п. – тонна умовного палива;
п. пункти – процентні пункти;
Комплексна програма енергоефективності – Комплексна програма енергоефективності Полтавської області «ЕНЕРГОЕФЕКТИВНІСТЬ – 2030»;
ЕЕЗ – енергоефективні заходи;
ЕЕФ – енергоефективність;
Проект – Проект з енергоефективності;
ОМС – органи місцевого самоврядування;
ОДА(ОВА) – обласна державна (військова) адміністрація;
ТЕО – техніко – економічне обґрунтування;
Програма «ЕНЕРГОДІМ» – Програмі підтримки енергомодернізації багатоквартирних будинків «ЕНЕРГОДІМ» державної установи «Фонд енергоефективності»;
Програма ЕЕФ ЖГ – Програма підвищення енергоефективності житлового господарства Полтавської області;
ОСББ – об’єднання співвласників багатоквартирних будинків;
Фонд – Державна установа «Фонд енергоефективності»;
Департамент – Департамент будівництва, містобудування і архітектури, житлово-комунального господарства та енергетики Полтавської обласної державної (військової) адміністрації
ОВВ – органи виконавчої влади;
ТГ – територіальна громада;
Програма ЕЕФ БУ і ЗСІ – Програма забезпечення енергоефективності бюджетних установ і закладів соціальної інфраструктури, що утримуються з обласного бюджету та бюджетів сільських, селищних міських територіальних громад;
Конкурс – обласний конкурс проєктів з енергоефективності;
СЕМ – система енергетичного менеджменту;
Програма ЕЕФ КП – Програма підвищення енергоефективності комунальних підприємств, що здійснюють діяльність у сфері тепло – , водопостачання та водовідведення, та/або надають послуги населенню Полтавської області;
КП – комунальне підприємство;
ЦО – централізоване опалення;
ГВП – гаряче водопостачання;
ІТП – індивідуальний тепловий пункт;
ПЕК – паливно-енергетичний комплекс;
ЖКГ – житлово – комунальне господарство;
ВДЕ – відновлювальні джерела енергії;
ЕСКО – енергосервісна компанія;
ПКД – проєктно – кошторисна документація.

I. Паспорт Програми

Комплексна програма енергоефективності
Полтавської області «ЕНЕРГОЕФЕКТИВНІСТЬ – 2030»

1.	Ініціатор розроблення Програми	Департамент будівництва, містобудування і архітектури, житлово-комунального господарства та енергетики Полтавської обласної державної (військової) адміністрації
2.	Розробник Програми	Департамент будівництва, містобудування і архітектури, житлово-комунального господарства та енергетики Полтавської обласної державної (військової) адміністрації
3.	Співрозробники Програми	Державна установа «Фонд енергоефективності»
4.	Відповідальний виконавець Програми	Департамент будівництва, містобудування і архітектури, житлово-комунального господарства та енергетики Полтавської обласної державної (військової) адміністрації
5.	Дата, номер і назва розпорядчого документа про підготовку Програми	1.Рішення першого пленарного засідання четвертої сесії Полтавської обласної ради восьмого скликання № 118 від 23.02.2021; 2.Рекомендації постійної комісії з питань бюджету та управлінням майном № 01 – 23/592 від 10.03.2021
6.	Номер і назва операційної цілі Стратегії регіонального розвитку Полтавської області, якій відповідає Програма:	3.3. Раціональне та екобезпечне господарювання
7.	Термін реалізації Програми (для довгострокових програм – у розрізі етапів)	2024 – 2030 роки Перший етап – 2024 – 2025 роки, другий етап – 2026 – 2030 роки
8.	Очікуваний обсяг фінансування Програми, усього	469 000,00 тис. грн
9.	Джерела фінансування: 1) державний бюджет; 2) обласний бюджет; 3) місцеві бюджети (районні, міські, селищні, сільські); 4) інші джерела, не заборонені законодавством	в межах видатків передбачених державним бюджетом 119 000,00 тис. грн 105 000,00 тис. грн 245 000,00 тис. грн

**Директор Департаменту будівництва,
містобудування і архітектури,
житлово – комунального
господарства та енергетики
Полтавської обласної державної
(військової) адміністрації**

Едуард РЕВА

II. Мета Програми

Проблема, на розв'язання якої спрямована Комплексна програма енергоефективності Полтавської області «Енергоефективність – 2030» – це низький рівень енергоефективності житлового господарства, бюджетних установ і закладів соціальної інфраструктури у Полтавській області.

Проблемним питанням також являється відсутність комплексного підходу до вирішення проблем енергоефективності в області.

У 2020 році завершила свою дію Програма енергоефективності Полтавської області на 2018 – 2020 роки.

Невирішеними проблемами енергоефективності в Полтавській області є:

1. На опалення багатоквартирних житлових будинків витрачається значна частина енергоресурсів у загальному енергетичному балансі;

2. Показники енергоспоживання більшості багатоквартирних будинків області не відповідають вимогам енергоефективності сучасного рівня та діючим нормативним документам;

3. Незадовільний технічний стан житлового фонду через незадовільні теплотехнічні характеристики огороджуючих конструкцій та експлуатаційні якості внутрішніх інженерних мереж будівель спричиняє високий рівень споживання ПЕР;

4. Відсутність власних інвестиційних можливостей для реалізації заходів реконструкції чи модернізації будівель;

5. Фізичний і моральний знос генеруючого та розподільчого обладнання у сфері теплопостачання та гарячого водопостачання, що призводить до надмірного споживання ПЕР;

6. Недостатній рівень рентабельності підприємств для забезпечення капітальних видатків з власних джерел;

7. Недостатній рівень використання альтернативних і відновлювальних видів палива;

8. Високий рівень споживання палива та паливо – мастильних матеріалів комунальними підприємствами області, що здійснюють виробничу діяльність та/або надають послуги населенню;

9. Високий рівень споживання електроенергії комунальними підприємствами області, що здійснюють виробничу діяльність та/або надають послуги населенню.

Шляхом вирішення зазначених проблем являється реалізація заходів комплексної програми, адже комплексний підхід задає стратегічні цілі, дозволяє узгоджувати тактичні кроки з урахуванням змін, що відбуваються у мінливому соціально – економічному середовищі.

Мета Комплексної програми енергоефективності – реалізація регіональної політики підвищення енергоефективності:

- житлового господарства Полтавської області;

- бюджетних установ і закладів соціальної інфраструктури, що утримуються з обласного бюджету та бюджетів сільських, селищних, міських територіальних громад;

- комунальних підприємств, що здійснюють діяльність у сфері тепло - , водопостачання та водовідведення Полтавської області.

В основу Комплексної програми енергоефективності покладено ключові цілі Стратегії розвитку Полтавської області на період до 2027 року, а саме завдання 3.3.6. «Забезпечення енергонезалежності та формування енергоефективного середовища регіону».

Стратегічною метою Комплексної програми енергоефективності є вихід регіону на передовий рівень щодо рівня енергоспоживання.

Комплексна програма енергоефективності має служити основою цілеспрямованої діяльності місцевих органів виконавчої влади та місцевого самоврядування Полтавської області, щодо організації та координації дій, спрямованих на підвищення енергоефективності регіону.

Мета Комплексної програми енергоефективності досягається за рахунок втілення енергоефективних заходів (проектів) у житловому господарстві; в бюджетних установах і закладах соціальної інфраструктури, що утримуються з обласного бюджету; комунальними підприємствами Полтавської області та вимагає суттєвих інвестицій у модернізацію будинкового фонду, енергетичної інфраструктури, будівництво нових об'єктів відновлюваної енергетики, систем збереження енергії, розширення інституційної спроможності органів державної влади і місцевого самоврядування та поліпшення поінформованості населення.

Забезпечення енергетичної безпеки регіону можливе за рахунок координації зусиль органів державної влади, органів місцевого самоврядування та їх виконавчих органів, підприємств різних форм власності та населення, залучення бюджетів різних рівнів, інших джерел фінансування, не заборонених чинним законодавством (гранти, позики, механізми державно – приватного партнерства, укладення договорів з енергосервісними компаніями тощо).

III. Аналіз поточної ситуації

Враховуючи загальний спад економіки в 2020 – 2021 роках внаслідок епідемії коронавірусної хвороби, а також повномасштабне вторгнення російської федерації в 2022 році і відповідне обмеження у оприлюдненні статистики, що стосується об'єктів критичної інфраструктури, базовими роками для аналізу стану та прогнозування визначено 2018 – 2020 роки, оскільки зміни в 2021 – 2023 роках не пов'язані з погіршенням енергоефективності у виробництві чи зміною технологічного укладу. За умови доступності нової інформації за 2021 – 2024 роки, Комплексна програма енергоефективності буде оновлена відповідно.

3.1. Стан енергетичної системи в Полтавській області під час повномасштабного вторгнення на територію України

З початком військової агресії російської федерації проти України об'єкти енергетичної інфраструктури, у тому числі і ті, що розташовані на території області зазнають пошкоджень та руйнувань поза межами можливого прогнозування.

Так, упродовж 2022 – 2024 років під час ракетно-дронових атак зазнали значних пошкоджень найбільші об'єкти виробництва та передачі електричної енергії області.

Відсоток руйнування основного обладнання цих об'єктів становить 50–75 %.

У 2022 – 2024 роках для стабілізації ситуації енергетиками оперативно здійснювалися роботи з розбору завалів, ремонту, відновлення і запуску основного технологічного обладнання де воно не було повністю знищено.

Систематичних пошкоджень під час обстрілів зазнавали також електричні мережі у всіх районах області.

Руйнація та пошкодження об'єктів енергетичної інфраструктури призводить до значного дефіциту потужності електричної енергії в Об'єднаній енергосистемі України, через що, для її стабілізації, вимушено застосовуються різні види обмежень, а саме: графіки погодинних відключень, графіки аварійних відключень, графіки обмеження споживання електричної енергії, графіки обмеження споживання електричної потужності, а ліміти дозволеної до споживання потужності становлять 50–75 % від потреби.

Найгірша ситуація складається під час зниження температур, адже Полтавщина є «дефіцитною» в частині виробництва електричної енергії, у зв'язку з чим постає гостра потреба у забезпеченні електричною енергією об'єктів життєзабезпечення області.

Розглядається можливість вирішення вказаних проблем, шляхом комбінованого виробництва теплової та електричної енергії на місцевих котельнях, а також упровадження додаткової розподіленої генерації.

3.2. Обсяги виробництва валового регіонального продукту та показники рівня енергоємності

Розрахунок енергоємності валового регіонального продукту проведено за методикою розрахунку показника енергоємності валового регіонального продукту згідно із наказом Держенергоефективності України від 21 липня 2011 року № 63 «Про затвердження Методики розрахунку показника енергоємності валового регіонального продукту»

Проведені розрахунки базуються на даних Головного управління статистики у Полтавській області (табл. 3.1).

Згідно з проведеним аналізом видно, що динаміка енергоємності ВРП Полтавської області, визначена за усіма видами використаного палива була нестабільною. Прогноз рівня енергоємності валового внутрішнього продукту до 2030 року за збереження динаміки показника показує тенденцію до незначного зростання показника (до рівня 59,2 т у. п./млн грн), що оцінюється незадовільно.

Енергоемність валового регіонального продукту у 2018 – 2020 роках

Рік	Валовий регіональний продукт у цінах базового року		Використано палива на формування валового регіонального продукту		Використано палива на перетворення в інші види енергії		Енергоемність	
	всього, млн грн	темп зростання, %	всього, т у. п.	Темп зростання, %	всього, т у. п.	темп зростання, %	повна, т у. п./млн грн	темп зростання, %
2018	116972,0	103,5	7146368	185,7	4350214	460,7	61,09	179,4
2019	118258,6	101,1	6320579	88,4	4364142	100,3	53,45	87,5
2020	115183,9	97,4	6544932	103,5	4786832	109,7	56,82	106,3
2030 (прогноз)							59,2	

3.3. Особливості використання окремих видів енергоресурсів у Полтавській області

3.3.1 Природний газ

Природний газ використовується у Полтавській області на різні потреби та за різними напрямками на виробничо – експлуатаційні та господарські потреби підприємств, установ і організацій та потреби населення. Інформацію про обсяги транспортування природного газу для споживання на ці потреби наведено у табл. 3.2

Обсяг споживання природного газу по Полтавській області за 2018–2020 роки має тенденцію до зниження. Загальне зниження споживання природного газу за три досліджуваних років становило 32,7 %.

Таблиця 3.2

Обсяг природного газу по окремих споживачах по Полтавській області за 2018–2020 роки

Група споживачів	Роки					
	2018		2019		2020	
	обсяг	питома вага, %	обсяг	питома вага, %	обсяг	питома вага, %
Використано, млн куб. м всього	2276,36	100,0	1704,01	100,0	1531,01	100,0
населення	573,91	25,2	451,94	26,5	411,20	26,9
бюджетні організації	36,65	1,6	33,13	1,9	29,98	2,0
комунальні підприємства теплоенергетики	297,17	13,1	325,96	19,1	298,37	19,5
промислові споживачі	524,94	23,1	492,33	28,9	459,79	30,0

Аналіз споживання природного газу по окремих групах споживачі показує зменшення споживання населенням, бюджетними організаціями і установами, однак, динаміка споживання природного газу комунальними підприємствами теплоенергетики та промисловими споживачами була нестабільною та в цілому демонструє зростання.

На обсяг споживання природного газу населенням у загальному балансі споживання природного газу в області припадає близько третини загальних обсягів.

3.3.2. Електрична енергія

Електрична енергія використовується у Полтавській області на виробничо-експлуатаційні та господарські потреби промислових, сільськогосподарських, транспортних, будівельних та інших підприємств, установ і організацій та на потреби населення. Загальний обсяг споживання електроенергії за 2018–2020 роки наведено у табл. 3.3

Найбільшим споживачем електроенергії в області являється промисловість. Промислові підприємства за 2018–2020 роки споживали від 55,6 % до 56,0 % від усіх обсягів споживання. В цілому, за досліджуваний період спостерігається тенденція до зменшення споживання електроенергії у промисловості. Обсяг споживання цього виду енергії промисловими підприємствами перебуває у прямій залежності від стану економіки та виробничої активності господарюючих суб'єктів.

Таблиця 3.3

Споживання електроенергії по групах споживачів по Полтавській області за 2018 – 2020 роки

Група споживачів	Роки					
	2018		2019		2020	
	обсяг	питома вага, %	обсяг	питома вага, %	обсяг	питома вага, %
Спожито, тис. кВт/год всього	5639,4	100,0	5539,7	100,0	5388,3	100,0
промисловість	3156,3	56,0	3090,5	55,8	2996,4	55,6
сільгоспспоживачі	187,7	3,3	177,9	3,2	164,0	3,0
транспорт	47,6	0,8	45,5	0,8	37,6	0,7
будівництво	50,6	0,9	47,0	0,8	39,0	0,7
комунально – побутові споживачі	481,1	8,5	457,8	8,3	433,8	8,1
населення	1100,6	19,5	1102,9	19,9	1129,2	21,0
власні виробничі потреби	21,7	0,4	17,9	0,3	11,8	0,2
втрати	412,2	7,3	431,6	7,8	415,3	7,7

Істотну частку електроенергії споживають населення та комунально – побутові споживачі. Так, населенням використано від 19,5 % до 21 % загального обсягу електричної енергії, а комунально – побутовими споживачами від 8,1 %

до 8,5 %. Аналіз споживання електроенергії за 2018–2020 роки показує незначне скорочення витрат населенням (на 1,5 %) та комунально – побутовими споживачами (на 0,4 %).

3.3.3 Теплова енергія

Теплова енергія використовується у Полтавській області на виробничо-експлуатаційні та господарські потреби підприємств, установ і організацій та на потреби населення.

Обсяг відпущеної теплоенергії підприємствами теплової енергетики, що знаходяться в оперативному управлінні обласної державної (військової) адміністрації та працюють на традиційних видах енергії за групами споживачів за 2020 рік показано на рисунку 3.1

Найбільше підприємства теплової енергетики відпускають теплоенергії на потреби населення – 1276,1 тис. Гкал, або 85,7 %. На бюджетні заклади та установи місцевого підпорядкування припадає 6,9 % обсягів тепла, або 103,2 тис. Гкал. Бюджетні заклади та установи, що перебувають у підпорядкуванні центральних органів виконавчої влади споживають 2,3 % або 34,8 тис. Гкал теплоенергії, а інші споживачі – 5,0 % або 74,3 тис. Гкал.

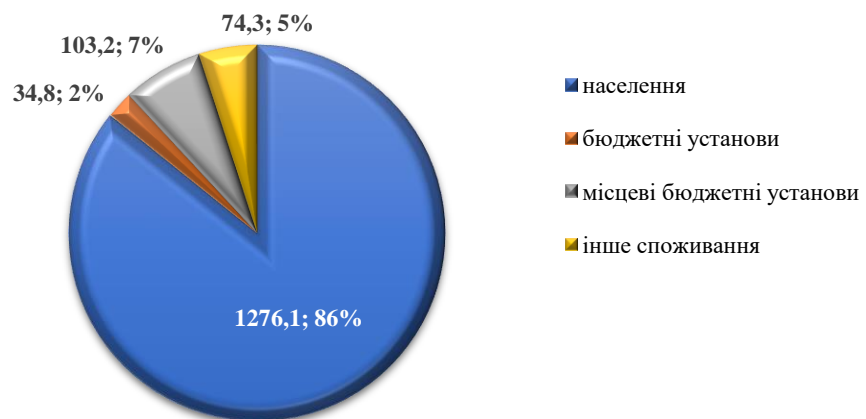

Рисунок 3.1 – Обсяг відпуску теплоенергії підприємствами теплової енергетики, що знаходяться в оперативному управлінні облдержадміністрації та працюють на традиційних видах енергії за групами споживачів за 2020 рік, тис. Гкал

3.3.4. Вода

Вода використовується у Полтавській області на виробничо-експлуатаційні та господарські потреби підприємств, установ і організацій та на потреби населення.

Обсяг відпущеної води підприємствами водопостачання та водовідведення, що знаходяться в оперативному управлінні обласної державної (військової) адміністрації за групами споживачів за 2020 рік показано на рис.3.2

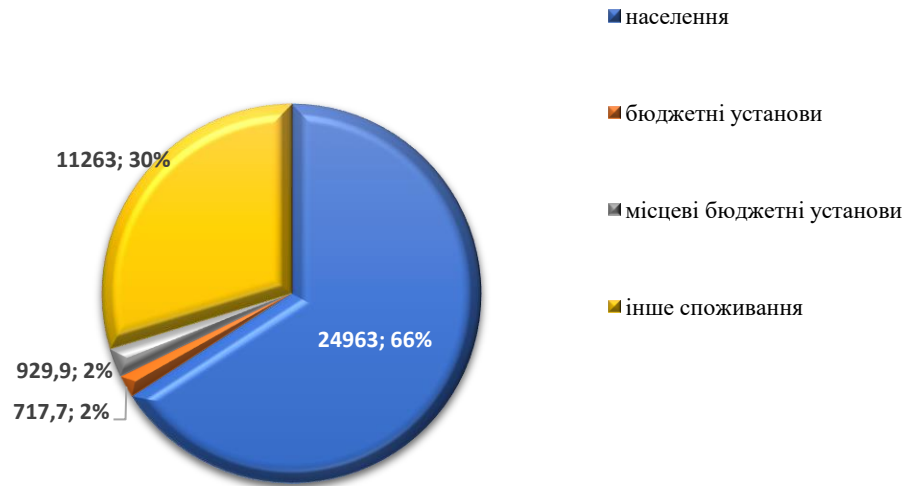

Рисунок 3.2 – Обсяг відпуску води підприємствами водопостачання та водовідведення, що знаходяться в оперативному управлінні облдержадміністрації за групами споживачів за 2020 рік, тис. куб. м

Найбільше підприємства водопостачання та водовідведення відпускають води населенню – 24963,0 тис. куб. м, або 65,9 %. На бюджетні заклади та установи місцевого підпорядкування припадає 2,5 % обсягів води, або 929,9 тис. куб. м. Бюджетні заклади та установи, що перебувають у підпорядкуванні центральних органів виконавчої влади споживають 1,9 % або 717,7 тис. куб. м води, а інші споживачі – 29,7 % або 11263,0 тис. куб. м.

3.3.5 Оснащення споживачів області приладами та системами споживання і регулювання рівня використання енергоносіїв

Інформацію про оснащеність вузлами комерційного обліку теплової енергії, гарячої та питної води по Полтавській області станом на 01.10.2021 наведено в табл. 3.4

Рівень оснащеності вузлами комерційного обліку гарячої та питної води житлових будинків по Полтавській області є недостатнім і не відповідає вимогам Закону України «Про комерційний облік теплової енергії та водопостачання». Рівень оснащеності вузлами комерційного обліку питної води в житлових будинках області значно поступається середньому рівню оснащеності вузлами комерційного обліку по Україні – 79,0 %.

Оснащеність вузлами комерційного обліку теплової енергії, гарячої та питної води по Полтавській області станом на 01.10.2021

Види енергії	Кількість будівель приєднаних до зовнішніх інженерних мереж					
	житлові			нежитлові		
	всього	оснащено вузлами комерційного обліку	% оснащеності	всього	оснащено вузлами комерційного обліку	% оснащеності
Теплова енергія	3199	2695	82,2	1636	1316	80,4
Гаряча вода	1922	270	14,0	398	261	65,6
Питна вода	7125	849	11,9	6806	6379	93,7

IV. Врахування гендерного аспекту

Комплексна програма енергоефективності побудована з урахуванням принципів гендерної рівності:

- рівності жінок і чоловіків у правах і можливостях, що є одним із фундаментальних принципів конституційного ладу України;
- недискримінації жінок і чоловіків за ознакою статі;
- доступності для різних груп населення.

Всі заходи та проекти підтримані в рамках Комплексної програми енергоефективності мають враховувати гендерно-чутливі принципи Комплексної програми енергоефективності.

Інформаційно-освітня складова Комплексної програми енергоефективності обов'язково має формувати гендерну культуру населення, а також повинна мати анкетування за гендерним розподілом якості задоволеності заходами та проектами в сфері енергоефективності.

Полтавська обласна державна (військова) адміністрація вживатиме заходів щодо усунення проявів гендерної дискримінації в сфері енергоефективності.

V. Напрями діяльності та заходи Комплексної програми енергоефективності, обсяги і джерела фінансування; строки та етапи її виконання

5.1. Основні положення Комплексної програми енергоефективності Полтавської області «ЕНЕРГОЕФЕКТИВНІСТЬ – 2030»

Комплексна програма енергоефективності Полтавської області «ЕНЕРГОЕФЕКТИВНІСТЬ – 2030» являється комплексною регіональною довгостроковою програмою, оскільки об'єднує декілька програм сфери підвищення енергоефективності Полтавської області, передбачає їх фінансування за кількома кодами функціональної класифікації видатків

обласного бюджету. Передбачено, що строк її виконання становить сім років, та її заходи виконуються поетапно.

5.1.1. Основні завдання програми.

Завдання Комплексної програми енергоефективності:

- зниження енергоємності валової доданої вартості, створеної у Полтавській області, шляхом ефективного споживання паливо – енергетичних ресурсів: води, тепло – та електроенергії, природного газу;
- зниження питомих витрат ПЕР у розрахунку на одиницю виробленої продукції (товарів, робіт, послуг);
- скорочення енерговитрат у складі витрат на утримання об'єктів соціальної інфраструктури області та скорочення видатків обласного бюджету на ці цілі за рахунок впровадження заходів з підвищення енергоефективності;
- оптимізація структури споживання ПЕР шляхом заміщення споживання імпортного природного газу на альтернативні види , у т.ч. нетрадиційні та відновлювальні, систем збереження енергії;
- підвищення теплотехнічних характеристик багатоквартирних житлових будинків та будинків садибного типу;
- створення ефективного мотиваційного механізму впровадження енергозберігаючих заходів;
- створення місцевої нормативно-правової бази для регулювання відносин у сфері енергозбереження на обласному рівні;
- енергомоніторинг, розробка енергетичних бюджетів та контроль за ефективним використанням ПЕР;
- залучення різних джерел фінансування (співфінансування).

Успішне вирішення завдань Комплексної програми енергоефективності потребує розробки інформаційного, методичного, метрологічного, правового, нормативного забезпечення.

Комплексна програма енергоефективності також закладає основи освіти, навчання з підготовки та перепідготовки кадрів з енергозбереження, популяризацію і знань у цій сфері.

5.1.2. Складові програми

Комплексна програма енергоефективності Полтавської області «ЕНЕРГОЕФЕКТИВНІСТЬ – 2030» складається з таких напрямів:

- Напрямок 1. Програма підвищення енергоефективності житлового господарства Полтавської області;
- Напрямок 2. Програма забезпечення енергоефективності бюджетних установ і закладів соціальної інфраструктури, що утримуються з обласного бюджету та бюджетів сільських, селищних, міських територіальних громад;
- Напрямок 3. Програма підвищення енергоефективності комунальних підприємств, що здійснюють діяльність у сфері тепло – водопостачання та водовідведення Полтавської області;

- Напрямок 4. Організаційна діяльність;
- Напрямок 5. Інформаційна діяльність.

Територіальні громади Полтавської області для участі у співфінансуванні за напрямками Комплексної програми енергоефективності приймають місцеві програми енергоефективності.

5.1.3. Учасники програми

Учасниками Комплексної програми енергоефективності є:

- Полтавська обласна рада;
- сільські, селищні, міські ради Полтавської області;
- об'єднання співвласників багатоквартирних будинків;
- структурні підрозділи обласної державної (військової) адміністрації;
- комунальні підприємства, що здійснюють діяльність у сфері тепло-, водопостачання та водовідведення;
- фінансові установи (за згодою).

5.1.4. Принципи програми

Основними принципами Комплексної програми енергоефективності є:

- рівний доступ учасників до фінансової підтримки;
- гендерна рівність;
- відбір Проєктів на конкурсній основі;
- прозорість;
- самостійність прийняття ключових рішень учасниками;
- співфінансування.

Рівний доступ учасників Комплексної програми енергоефективності до фінансової підтримки забезпечується:

- наданням фінансової підтримки виключно в порядку черговості подання Заявок про резервування коштів в межах виділеного бюджету Комплексної обласної програми енергоефективності;
- однаковими правилами надання фінансової підтримки для усіх учасників Комплексної обласної програми енергоефективності;
- відсутністю штучних перепон: додаткових умов участі у Комплексній програмі енергоефективності, крім тих, що визначені Комплексною програмою енергоефективності Полтавської області «ЕНЕРГОЕФЕКТИВНІСТЬ – 2030»;
- неприпустимістю «ручного управління» процесом (одноосібного чи колегіального) прийняття рішень з питань, які врегульовано Комплексною програмою енергоефективності, порядком надання фінансової підтримки учасникам Комплексної програми енергоефективності, та/або суперечать їм.

Гендерна рівність Комплексної програми енергоефективності визначається сутністю самої енергоефективності, яка має однаково рівне спрямування на всі групи населення, незалежно від статі.

Відбір проєктів на конкурсній основі означає реалізацію заходів Проєктів з енергоефективності, що спрямовані на підвищення ефективності і зменшення

обсягів використання ПЕР бюджетними установами і закладами області, що утримуються з обласного та місцевих бюджетів, а також комунальними підприємствами області, на засадах конкурсного відбору на період 2024 – 2030 років.

Порядок проведення обласного конкурсу Проєктів з енергоефективності, розроблених місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування, установами та організаціями області, що фінансуються за рахунок коштів місцевих бюджетів визначає Положення про обласний конкурс Проєктів з енергоефективності.

Положення про обласний конкурс Проєктів з енергоефективності являється невід’ємною складовою Комплексної програми енергоефективності.

Прозорість забезпечується шляхом надання усім зацікавленим сторонам своєчасної інформації, необхідної їм для прийняття раціональних рішень у відкритій, повній та зрозумілій формі. Прозорість передбачає не тільки розкриття інформації, але і її повноту, достовірність і зрозумілість для користувачів.

Прозорість Комплексної програми енергоефективності забезпечується:

1. Публікацією на сайті Полтавської обласної ради:

- тексту Комплексної програми енергоефективності;

- інших документів, прийнятих на виконання Комплексної програми енергоефективності.

2. Зрозуміло, однозначно та вичерпно сформульованими та викладеними правилами і процедурами Комплексної обласної програми енергоефективності, які мають врегульовувати умови надання фінансової підтримки та порядок дій усіх учасників процесу.

3. Ефективність Комплексної програми енергоефективності можлива за умови організації закупівель через систему публічних закупівель ProZorro.

Самостійність прийняття ключових рішень учасниками Комплексної програми енергоефективності означає, що ніхто, крім учасників, не приймає рішення щодо вибору надавачів послуг (банків, енергоаудиторів, проєктантів, будівельних компаній, консультантів та спеціалістів різного фаху тощо).

Співфінансування – спільне залучення в певних пропорціях коштів обласного бюджету, бюджетів сільських, селищних та міських рад й інших джерел, не заборонених законодавством.

5.1.5. Заходи із забезпечення енергоефективності та напрями діяльності

Заходи енергоефективності являють собою дії:

- технічного;

- організаційного;

- економічного;

- інформаційного характеру;

- заходи сукупного впливу, результатом реалізації яких є підвищення енергетичної ефективності.

1. Технічні заходи – дії фізичного впливу на:

1.1. Житлову чи нежитлову будівлю чи окремий конструктивний її елемент чи окреме приміщення, а саме на:

1.1.1. огорожуючі стінові конструкції,

1.1.2. вікна,

1.1.3. двері,

1.1.4. перекриття,

1.1.5. покриття,

1.1.6. фундаменти,

1.1.7. дах,

1.1.8. сходові клітини,

1.1.9. підвал,

1.1.10. тамбур тощо;

1.2. Внутрішні інженерні системи будівлі, а саме на:

1.2.1. газопостачання,

1.2.2. електропостачання та освітлення,

1.2.3. опалення,

1.2.4. водопроводу,

1.2.5. водовідведення,

1.2.6. вентиляції,

1.2.7. кондиціонування;

1.3. Передавальні пристрої, що забезпечують передавання ПЕР з об'єкту на об'єкт, а саме на:

1.3.1. зовнішні мережі електропостачання,

1.3.2. зовнішні мережі освітлення,

1.3.3. зовнішні мережі газопостачання,

1.3.4. зовнішні мережі водопостачання,

1.3.5. зовнішні мережі водовідведення;

1.4. Машини й обладнання, а саме на:

1.4.1. робочі машини й обладнання,

1.4.2. силові машини й обладнання, які генерують будь – які види енергії та безпосередньо споживають ПЕР,

1.4.3. вимірювальні прилади та обладнання,

1.4.4. регулююче обладнання.

Такі заходи передбачають наявність інвестиційних проєктів з модернізації, реконструкції, технічного переозброєння та переоснащення будівель, капітального ремонту і, в цілому, є витратними.

До технічних заходів належить також нове будівництво виробничих будівель та/або споруд, якщо їх зведення обґрунтоване з точки зору підвищення енергоефективності.

Заходи організаційного, економічного, інформаційного спрямування передбачають поведінку людей, орієнтовану на енергозбереження.

2. Організаційні заходи – це нормуючі, контрольні, регулюючі, планувальні, мотивуючі дії щодо споживання ПЕР, а саме:

2.1. Створення місцевої нормативно-правової бази з нормування:

- 2.1.1. витрат ПЕР на виробництво продукції, виконання робіт, надання послуг,
- 2.1.2. споживання тепла на опалення,
- 2.1.3. споживання ПЕР на вентиляцію та кондиціонування,
- 2.1.4. споживання ПЕР на гаряче водопостачання,
- 2.1.5. споживання ПЕР на господарсько – побутові потреби,
- 2.1.6. на потреби технологічного обладнання, лабораторних пристроїв,
- 2.1.7. нормування споживання електричної енергії на освітлення,
- 2.1.8. нормування споживання електричної енергії на вентиляцію,
- 2.1.9. нормування споживання електричної енергії на господарсько – побутові потреби,
- 2.1.10. нормування споживання електричної енергії на потреби технологічного обладнання, лабораторні пристрої;
- 2.2. Організація обліку і контролю споживання ПЕР, а саме:
 - 2.2.1. оснащення засобами комерційного обліку тепла, гарячого та холодного водопостачання багатоповерхових житлових будинків,
 - 2.2.2. оснащення засобами комерційного обліку тепла, гарячого та холодного водопостачання житлових будинків садибного типу або їх груп,
 - 2.2.3. оснащення засобами комерційного обліку тепла, гарячого та холодного водопостачання нежитлових будинків,
 - 2.2.4. оснащення засобами комерційного обліку природного газу та електроенергії;
- 2.3. Регулювання структури споживання ПЕР в області, диверсифікація джерел енергії з ТЕО заміни споживання природного газу на альтернативні види в Полтавській області;
- 2.4. Розроблення схем централізованого теплопостачання населених пунктів;
- 2.5. Розробка оптимальних логістичних схем руху транспортних засобів на комунальних виробничих підприємствах;
- 2.6. Впровадження мотиваційного механізму щодо енергоефективної діяльності користувачів ПЕР;
- 2.7. Візуалізація споживання енергії в режимі реального часу, у тому числі оснащення засобами для контролю температури у приміщенні;
- 2.8. Проведення обстеження (енергоаудиту) підприємств та організацій для ТЕО ефективних енергозберігаючих заходів, об'єктивності визначення норм питомих витрат та оцінки розрахункових даних щодо скорочення витрат ПЕР;
- 2.9. Створення регіональної системи моніторингу і контролю за ефективним використанням паливно-енергетичних ресурсів на всіх рівнях управління;
- 2.10. Поетапне впровадження механізму енергосервісу – створення єдиної бази енергетичних та експлуатаційних характеристик будівель бюджетних установ та організацій та розміщення її на офіційних вебсайтах відповідних адміністративно – територіальних одиниць;
- 2.11. Підвищення рівня достовірності статистичної інформації, в т. ч. за рахунок автоматичного дистанційних засобів енергомоніторингу.

3. Економічні заходи – енергозберігаючі заходи спрямовані на зменшення витрат на ПЕР:

3.1. Пряма економія ПЕР, а саме:

3.1.1. своєчасне відключення точок споживання ПЕР, якщо минула потреба у використанні,

3.1.2. заміна існуючого обладнання на енергоефективне на всіх етапах використання ПЕР – генерації, розподілу та споживання,

3.2. заміна однозонних лічильників електроенергії на двох- або трьохзонні.

4. Заходи інформаційного характеру:

4.1. Формування світогляду, спрямованого на енергоефективну життєдіяльність, у суспільстві, а саме:

4.1.1. розміщення тематичних освітньо-інформаційних матеріалів у засобах масової інформації,

4.1.2. проведення щорічного обласного форуму сталої енергетики в рамках європейського тижня сталої енергетики ініційованого Єврокомісією,

4.1.3. проведення семінарів та інформаційних кампаній, спрямованих на підвищення енергоефективності громад,

4.1.4. видання матеріалів щодо популяризації енергоефективності та альтернативних видів палива,

4.1.5. проведення виставок енергоефективного обладнання та технологій з використанням альтернативних видів палива;

4.2. Організація проведення навчань для посадових осіб органів місцевого самоврядування, енергоменеджерів, інженерно-технічних працівників, які пов'язані з управлінням енергетичними ресурсами;

4.3. Формування інформаційного і нормативно-методичного забезпечення поширення енергетичного менеджменту;

4.4. Створення єдиної бази експлуатаційних та енергетичних характеристик будівель бюджетних установ та організацій та розміщення її на офіційних веб – сайтах відповідних адміністративно-територіальних одиниць. Напрями діяльності та заходи Комплексної програми енергоефективності в розрізі строків виконання, джерел фінансування, орієнтовного обсягу фінансування наведені у табл. 5.1.

Напрями діяльності та заходи Програми
Комплексна програма енергоефективності Полтавської області «ЕНЕРГОЕФЕКТИВНІСТЬ – 2030»
(назва регіональної цільової(комплексної)програми)

№ з/п	Назва конкретного заходу Програми	Строк виконання заходу	Виконавці	Джерела фінансування	Орієнтовний обсяг фінансування, тис. грн
1	2	3	4	5	6
Напрямок 1. Програма підвищення енергоефективності житлового господарства Полтавської області					
1.	Технічні заходи спрямовані на енергомодернізацію житлових будівель	2024 – 2030 роки	Департамент будівництва, містобудування і архітектури, житлово – комунального господарства та енергетики Полтавської обласної державної (військової) адміністрації, органи місцевого самоврядування територіальних громад	Обласний бюджет	I етап: 2024 р. – 5 000,00 2025 р. – 5 000,00 II етап: 2026 р. – 5 000,00 2027 р. – 5 000,00 2028 р. – 5 000,00 2029 р. – 5 000,00 2030 р. – 5 000,00
				Бюджети сільських, селищних, міських територіальних громад	I етап: 2024 р. – 5 000,00 2025 р. – 5 000,00 II етап: 2026 р. – 5 000,00 2027 р. – 5 000,00 2028 р. – 5 000,00 2029 р. – 5 000,00 2030 р. – 5 000,00
				ДУ «Фонд енергоефективності» (70% вартості Проєкту)	I етап: 2024 р. – 35000,00 2025 р. – 35000,00

					II етап: 2026 р. – 35000,0 2027 р. – 35000,0 2028 р. – 35000,0 2029 р. – 35000,0 2030 р. – 35000,0
РАЗОМ ЗА НАПРЯМОМ «ПРОГРАМА ПІДВИЩЕННЯ ЕНЕРГОЕФЕКТИВНОСТІ ЖИТЛОВОГО ГОСПОДАРСТВА ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ»					315 000,00 у тому числі: I етап – 90 000,00 II етап – 225 000,00
Напрямок 2. Програма забезпечення енергоефективності бюджетних установ і закладів соціальної інфраструктури, що утримуються з обласного бюджету та бюджетів сільських, селищних, міських територіальних громад					
2.	Технічні заходи, визначені Проєктами енергоефективності	2024 – 2030 роки	Департамент будівництва, містобудування і архітектури, житлово – комунального господарства та енергетики Полтавської обласної державної (військової) адміністрації, структурні підрозділи обласної державної (військової) адміністрації, органи місцевого самоврядування територіальних громад	Обласний бюджет	I етап: 2024 р. – 5 000,00 2025 р. – 5 000,00 II етап: 2026 р. – 5 000,00 2027 р. – 5 000,00 2028 р. – 5 000,00 2029 р. – 5 000,00 2030 р. – 5 000,00
				Бюджети сільських, селищних, міських територіальних громад	I етап: 2024 р. – 5 000,00 2025 р. – 5 000,00 II етап: 2026 р. – 5 000,00 2027 р. – 5 000,00 2028 р. – 5 000,00 2029 р. – 5 000,00 2030 р. – 5 000,00
РАЗОМ ЗА НАПРЯМОМ «ПРОГРАМА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕНЕРГОЕФЕКТИВНОСТІ БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ І ЗАКЛАДІВ СОЦІАЛЬНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ, ЩО УТРИМУЮТЬСЯ З ОБЛАСНОГО БЮДЖЕТУ ТА БЮДЖЕТІВ СІЛЬСЬКИХ, СЕЛИЩНИХ, МІСЬКИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД»					70 000,00 у тому числі: I етап – 20 000,00 II етап – 50 000,00

Напрямок 3. Програма підвищення енергоефективності комунальних підприємств, що здійснюють діяльність у сфері тепло – водопостачання та водовідведення Полтавської області					
3	Технічні заходи, спрямовані на поліпшення енергоефективних характеристик техніко – технологічної бази на підприємствах тепло – водопостачання та водовідведення	2024 – 2030 роки	Департамент будівництва, містобудування і архітектури, житлово – комунального господарства та енергетики Полтавської обласної державної (військової) адміністрації, комунальні підприємства, що здійснюють діяльність у сфері тепло – водопостачання та водовідведення	Обласний бюджет	I етап: 2024 р. – 5 000,00 2025 р. – 5 000,00 II етап: 2026 р. – 5 000,00 2027 р. – 5 000,00 2028 р. – 5 000,00 2029 р. – 5 000,00 2030 р. – 5 000,00
	Бюджети сільських, селищних, міських територіальних громад				I етап: 2024 р. – 5 000,00 2025 р. – 5 000,00 II етап: 2026 р. – 5 000,00 2027 р. – 5 000,00 2028 р. – 5 000,00 2029 р. – 5 000,00 2030 р. – 5 000,00
	Технічні ЕЕЗ заходи під час виробництва теплової енергії				
РАЗОМ ЗА НАПРЯМОМ «ПРОГРАМА ПІДВИЩЕННЯ ЕНЕРГОЕФЕКТИВНОСТІ КОМУНАЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ, ЩО ЗДІЙСНЮЮТЬ ДІЯЛЬНІСТЬ У СФЕРІ ТЕПЛО – ВОДОПОСТАЧАННЯ ТА ВОДОВІДВЕДЕННЯ ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ»					70 000,00 у тому числі: I етап – 20 000,00 II етап – 50 000,00
Напрямок 4. Організаційна діяльність					
4.	Створення місцевої нормативно – правової бази з нормування ПЕР	2024 – 2030 роки	Департамент будівництва, містобудування і архітектури, житлово – комунального господарства та енергетики Полтавської обласної державної (військової) адміністрації	Обласний бюджет	I етап: 2024 р. – 1 000,00 2025 р. – 1 000,00 II етап: 2026 р. – 1 000,00 2027 р. – 1 000,00 2028 р. – 1 000,00 2029 р. – 1 000,00 2030 р. – 1 000,00
	Організація обліку і контролю споживання ПЕР				
	Диверсифікація джерел енергії з ТЕО заміни споживання природного газу на альтернативні види в Полтавській області				
	Організація розроблення схем централізованого теплопостачання населених пунктів				

	Організація розробки оптимальних логістичних схем руху транспортних засобів				
	Впровадження мотиваційного механізму щодо енергоефективної діяльності користувачів ПЕР			Бюджети сільських, селищних, міських територіальних громад;	I етап: 2024 р. – 0,00 2025 р. – 0,00
	Проведення енергоаудиту підприємств та організацій для ТЕО ЕЕЗ				II етап: 2026 р. – 0,00 2027 р. – 0,00 2028 р. – 0,00 2029 р. – 0,00
	Створення регіональної системи моніторингу і контролю за ефективним використанням ПЕР на всіх рівнях управління				2030 р. – 0,00
	Впровадження механізму енергосервісу				
	Збір статистичної інформації				
РАЗОМ ЗА НАПРЯМОМ «ОРГАНІЗАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ»					
Напрямок 5. Інформаційна діяльність					
5.	Проведення щорічного обласного форуму сталої енергетики в рамках Європейського тижня сталої енергетики ініційованого Єврокомісією	2024 – 2030 роки	Департамент будівництва, містобудування і архітектури, житлово – комунального господарства та енергетики Полтавської обласної державної (військової) адміністрації	Обласний бюджет	I етап: 2024 р. – 1 000,00 2025 р. – 1 000,00
	Видання/розміщення тематичних матеріалів щодо енергоефективності у місцевих медіа				II етап: 2026 р. – 1 000,00 2027 р. – 1 000,00 2028 р. – 1 000,00 2029 р. – 1 000,00 2030 р. – 1 000,00
	Проведення семінарів та інформаційних кампаній, спрямованих на підвищення енергоефективності територіальних громад				
	Організація проведення навчань для посадових осіб органів місцевого самоврядування, енергоменеджерів, працівників, які пов'язані з управлінням енергетичними ресурсами				
	Формування інформаційного і нормативно – методичного забезпечення поширення енергетичного менеджменту				
				Бюджети сільських, селищних, міських територіальних громад;	I етап: 2024 р. – 0,00 2025 р. – 0,00 II етап: 2026 р. – 0,00 2027 р. – 0,00 2028 р. – 0,00

Створення єдиної бази експлуатаційних та енергетичних характеристик будівель бюджетних організацій та розміщення її на офіційних веб – сайтах відповідних адміністративно – територіальних одиниць				2029 р. –0,00 2030 р. – 0,00
РАЗОМ ЗА НАПРЯМОМ «ІНФОРМАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ»				7 000,00 у тому числі: І етап – 2 000,00 ІІ етап – 5 000,00
ВСЬОГО ЗА ПРОГРАМОЮ:				469 000,00 у тому числі: І етап – 134 000,00 ІІ етап – 335 000,00

1	2	3	4	5	6	7	8	9
бюджети сільських, селищних, міських територіальних громад	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000	22,4
інші джерела (ДУ «Фонд енергоефективності»)	35000	35000	35000	35000	35000	35000	35000	52,2

Департамент будівництва, містобудування і архітектури, житлово-комунального господарства та енергетики обласної державної (військової) адміністрації є головним розпорядником коштів обласного бюджету.

5.2. Програма підвищення енергоефективності житлового господарства Полтавської області

5.2.1. Визначення проблеми, на яку спрямована програма

Основною проблемою житлового господарства Полтавської області є фізично і морально застарілий житловий фонд, який характеризується високим рівнем енергоспоживання.

На опалення багатоквартирних житлових будинків, що розташовані у населених пунктах Полтавської області, витрачається значна частина енергоресурсів у загальному енергетичному балансі області. При чому, питомі витрати теплоти на опалення одного квадратного метра житлової площі багатоквартирних будинків, у кілька разів перевищують мінімальні вимоги щодо енергоспоживання, встановлені діючими нормативними документами.

Проблема надмірних витрат енергії на опалення багатоквартирних житлових будинків є цілком закономірною, оскільки абсолютна більшість таких будинків області збудована у період до 1990 року, коли діяли норми, що не вимагали високих показників енергоефективності по відношенню до багатоквартирних будинків.

Єдиним, економічно обґрунтованим та перевіреним способом вирішення цієї проблеми – є енергомодернізація багатоквартирних будинків. Факторами що стримує цей процес являються:

- необхідність значних інвестицій з боку власників багатоквартирних будинків;

- відсутність ефективних дій мешканців неорганізованих житлових будинків щодо енергоефективного житла, порівняно з тими, в яких створено ОСББ;

- впровадження Проєктів з енергоефективності може зайняти тривалий час і вийти за рамки календарного року (від моменту вкладення коштів до отримання корисного ефекту від інвестиції проходить більше року);

- «розтягнутість» у часі строку впровадження Проєкту призводить до збільшення його ціни, якщо користуватися банківським кредитом. Потенційні витрати на обслуговування кредиту для позичальників є найбільш обтяжливими до початку процедури його погашення та поступового зменшення розміру тіла кредиту.

5.2.2. Обґрунтування шляхів і засобів розв'язання проблеми

Розв'язати проблеми житлового господарства області може надання фінансової підтримки ОСББ на реалізацію проєктів з енергоефективності, метою яких є енергомодернізація багатоквартирних будинків. Механізм співфінансування Проєкту з визначеною дольовою участю обласного та бюджетів сільських, селищних, міських територіальних громад, грантової підтримки Фондом частково вирішує проблему інвестиційних джерел.

Високий розмір відшкодування Фондом вартості заходів з енергоефективності може стимулювати ОСББ до проведення енергомодернізації своїх будинків. Але впровадження таких проєктів відповідно до процедур Фонду може зайняти тривалий час і вийти за рамки календарного року. При цьому під час впровадження проєкту та до отримання від Фонду відшкодування вартості заходів з його реалізації переважна кількість ОСББ – учасників Програми «ЕНЕРГОДІМ» нестиме витрати на їх фінансування, потенційно залучаючи на це кредитні кошти. Витрати на обслуговування кредиту для позичальників можуть бути найбільш обтяжливими та являються значним фінансовим тягарем для ОСББ.

Вирішити проблему може компенсація частини витрати з обласного бюджету та з бюджетів сільських, селищних, міських територіальних громад.

За умови ефективного управління проєктом та фінансовими ресурсами на його реалізацію можна оперативно виконати роботи з енергомодернізації житлових будинків.

Відшкодування вартості заходів з енергоефективності може стимулювати мешканців багатоквартирних будинків до створення ОСББ, а об'єднання співвласників багатоквартирних будинків – до проведення ефективної енергомодернізації своїх будинків.

5.2.3. Цілі та завдання програми

Цілями Програми підвищення енергоефективності житлового господарства Полтавської області є:

1. Зменшення витрат населення на оплату спожитих енергоресурсів;
2. Поліпшення рівня комфорту та якості проживання мешканців багатоквартирних будинків;
3. Збільшення строку експлуатації житлового фонду громади;
4. Зменшення витрат обласного та бюджетів сільських, селищних, міських територіальних громад на аварійні та капітальні ремонти багатоквартирних будинків;

5. Скорочення витрат бюджетів різних рівнів на виплату субсидій та пільг окремим категоріям громадян;

6. Залучення у громаду додаткових коштів державного бюджету, а також коштів мешканців для енергомодернізації будинків, що дасть розвиток ділового середовища та створення нових робочих місць;

7. Заохочення мешканців багатоквартирних будинків ставати відповідальними власниками, що є елементом розвитку громадянського суспільства;

8. Укріплення енергонезалежності держави;

9. Скорочення викидів CO₂.

Досягнення поставлених цілей передбачено шляхом стимулювання енергомодернізації багатоквартирних житлових будинків, за рахунок фінансової підтримки ініціатив ОСББ.

5.2.4. Учасники програми

Доступ до визначених заходів Програми ЕЕФ ЖГ мають ОСББ, які беруть участь у Програмі підтримки енергомодернізації багатоквартирних будинків «ЕНЕРГОДІМ» державної установи «Фонд енергоефективності» (далі – Програма «ЕНЕРГОДІМ»).

Учасниками Програми «ЕНЕРГОДІМ» вважаються ті ОСББ, які в порядку приєднання уклали Грантовий договір з Фондом шляхом приєднання до нього.

Учасниками Програми ЕЕФ ЖГ можуть стати ОСББ, житлові будинки яких було введено в експлуатацію до 31 грудня 2009 року включно.

Учасниками Програми ЕЕФ ЖГ є також сільські, селищні та міські територіальні громади, які мають діючі місцеві програми, затверджені в установленому порядку, котрі синхронізовано з Програмою підтримки енергомодернізації багатоквартирних будинків «ЕНЕРГОДІМ» державної установи «Фонд енергоефективності», на умовах співфінансування заходів Програми «ЕНЕРГОДІМ» з обласного бюджету, бюджетів сільських, селищних, міських територіальних громад, коштів державної установи «Фонд енергоефективності» та відповідають умовам відбору для участі у співфінансуванні з обласного бюджету.

5.2.5. Умови відбору територіальних громад для участі у співфінансуванні з обласного бюджету

Участь у співфінансуванні з обласного бюджету може взяти будь-яка ТГ в особі сільської, селищної, міської ради, яка здійснила фінансування з бюджету сільської, селищної, міської територіальної громади компенсації частини витрат ОСББ для реалізації таких заходів Програми «ЕНЕРГОДІМ» як виконання будівельних та налагоджувальних робіт.

Надання з обласного бюджету фінансової підтримки ОСББ здійснюється у разі участі у Програмі підтримки енергомодернізації багатоквартирних будинків «ЕНЕРГОДІМ» державної установи «Фонд енергоефективності» (далі –

Програма «ЕНЕРГОДІМ»). Надання з обласного бюджету фінансової підтримки відбувається в межах виділених асигнувань з обласного бюджету на ці цілі.

Надання з обласного бюджету фінансової підтримки ОСББ розповсюджується на ті об'єднання співвласників багатоквартирних будинків, які уклали договори в рамках участі у Програмі «ЕНЕРГОДІМ» не раніше дати прийняття рішення сесії Полтавської обласної ради про затвердження Комплексної програми енергоефективності

Розподіл часток співфінансування залежить від обраного напрямку заходів (табл. 5.3).

Таблиця 5.3

Частки співфінансування заходів Програми ЕЕФ ЖГ на 2024 – 2030 роки

Джерела коштів, що залучаються на реалізацію будівельних, монтажних та налагоджувальних робіт по Проєкту	Частка
	по вибраних заходах Програми «Енергодім»
Обсяг ресурсів для виконання будівельних, монтажних та налагоджувальних робіт по Проєкту відповідно до Акту виконаних робіт, всього, у тому числі:	100 %
кошти ОСББ	≥ 10 %
грантові кошти Фонду	≤ 70 %
обласний бюджет та бюджети сільських, селищних, міських територіальних громад разом	≤ 20 %

Надання з обласного бюджету фінансової підтримки ОСББ здійснюється у формі компенсації частини прийнятних витрат (далі – Компенсація) у розмірі, що дорівнює розміру надання фінансової підтримки ОСББ з бюджету сільської, селищної, міської територіальної громади, але не більше 10 (десяти) відсотків від суми прийнятних витрат для вибраного напрямку заходів Програми «Енергодім».

У разі недостатності фінансових ресурсів виділених з обласного бюджету за Комплексною програмою енергоефективності для фінансової підтримки ОСББ на виконання заходів енергоефективності розмір фактичної компенсації визначається шляхом розподілу виділених коштів з обласного бюджету пропорційно розміру надання фінансової підтримки ОСББ з бюджету сільської, селищної, міської територіальної громади.

Відшкодування частини прийнятних витрат ОСББ, пов'язаних із здійсненням заходів з енергоефективності із обласного бюджету проводиться після отримання ОСББ від Фонду повідомлення про схвалення заявок у Програмі підтримки енергомодернізації багатоквартирних будинків «Енергодім» шляхом поетапної верифікації виконаних Заходів/виконаного Заходу з енергоефективності.

Надання з обласного бюджету фінансової підтримки ОСББ здійснюється на підставі договору про надання з обласного бюджету фінансової підтримки ОСББ,

укладеного між сільською, селищною, міською радами та Полтавською обласною державною (військовою) адміністрацією (далі – Договір 1) та договору про співробітництво, укладеного між Полтавською обласною державною (військовою) адміністрацією та ОСББ (далі – Договору про співробітництво).

Відшкодування частини прийнятних витрат ОСББ проводиться на підставі розпорядження начальника Полтавської обласної державної (військової) адміністрацією Департаментом будівництва, містобудування і архітектури, житлово-комунального господарства та енергоефективності після засідання Комісії з впровадження енергоефективних заходів в житлових будинках ОСББ (далі – Комісія) та прийняття нею відповідного рішення.

Склад, функції та повноваження Комісії затверджуються розпорядженням голови (начальника) Полтавської обласної державної (військової) адміністрації.

ОСББ подають на адресу Полтавської обласної державної (військової) адміністрації заяву про отримання відшкодування частини витрат, спрямованих ОСББ на впровадження енергоефективних заходів та долучає наступні документи:

1. Засвідчена належним чином копія Статуту;
2. Копія Витягу з Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань;
3. Засвідчені належним чином копії документів, що підтверджують повноваження представника ОСББ, крім випадків коли уповноваженою особою є голова правління об'єднання співвласників багатоквартирного будинку (протокол загальних зборів об'єднання співвласників багатоквартирного будинку про вибір уповноваженої особи);
4. Заява із зазначенням фактичної адреси, за якою проведено енергоефективні заходи;
5. Засвідчені належним чином копії актів приймання виконаних будівельних робіт, складених за формою № КБ-2в та довідка про вартість виконаних будівельних робіт і витрати, складена за формою № КБ-3;
6. Засвідчені належним чином копії рахунків, платіжних документів, чеків, квитанцій та інших документів, що підтверджують здійснення оплати за впровадження заходів з енергоефективності;
7. Засвідчена належним чином копія енергетичного сертифікату багатоквартирного будинку, підготовленого після впровадження заходів з енергоефективності;
8. Повідомлення від ДУ «Фонд енергоефективності» про схвалення заявки на верифікацію;
9. Довідка про відкритий рахунок ОСББ в банку.

Обласна державна (військова) адміністрація протягом 30-ти днів від засідання Комісії, перераховує бюджетні кошти на рахунки ОСББ, які відкриті у відповідних фінансових установах для погашення прийнятних витрат.

Бюджетні кошти не можуть бути спрямовані на сплату будь-яких видів штрафів та/або пені.

Для укладення Договору 1 з Полтавською обласною державною (військовою) адміністрацією сільський, селищний, міський голова подає на

адресу Полтавської обласної державної (військової) адміністрації письмову заяву про намір укласти Договір 1, до якого додає:

1. Витяг з Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань;

2. Засвідчена належним чином копія документу, який підтверджує повноваження сільського, селищного, міського голови;

3. Засвідчені належним копії розпорядчих документів про прийняття місцевої програми щодо підтримки ОСББ в рамках дії Програми «ЕНЕРГОДІМ» (далі – Місцева програма) та про порядок фінансування заходів Місцевої програми.

Форми Договору 1, Договору про співробітництво, заяв, затверджуються розпорядженням голови (начальника) Полтавської обласної державної (військової) адміністрації.

ОСББ несе відповідальність за додержанням умов Програми «ЕНЕРГОДІМ» та Комплексної програми енергоефективності і контролює розподіл обов'язкових частин внеску учасників Комплексної програми енергоефективності. В разі виявлення зменшення обов'язкової частини свого внеску ОСББ негайно повідомляє про такий факт у письмовій формі Полтавську обласну державну (військову) адміністрацію для припинення здійснення Компенсації з обласного бюджету.

5.2.6. Напрями діяльності та заходи на виконання програми

Надання фінансової допомоги ОСББ здійснюється шляхом скерування коштів субвенції з обласного бюджету для надання безповоротної фінансової допомоги підтримки ОСББ, які беруть участь у програмах державної установи «Фонд енергоефективності», зокрема, Програмі «ЕНЕРГОДІМ» на впровадження заходів енергомодернізації житлових будівель. Така фінансова допомога може бути спрямована тільки на часткове погашення витрат відповідних заходів.

Заходи Програми ЕЕФ ЖГ відповідно до умов Програми «ЕНЕРГОДІМ» з енергомодернізації житлових будівель реалізуються залежно від характеру комплексності рішень на основі розробленого та затвердженого у відповідному порядку Проекту. Проект повинен включати один із заходів з енергоефективності, передбачений Програмою «ЕНЕРГОДІМ» (далі – Пакет).

Технічні заходи енергоефективності, які можуть реалізовуватись:

1. Встановлення або модернізація індивідуального теплового пункту;
2. Встановлення автоматичних регуляторів температури повітря у приміщеннях на опалювальних приладах водяної системи опалення у квартирах або/та у приміщеннях (місцях) загального користування будівлі;
3. Встановлення вузла комерційного обліку теплової енергії;
4. Встановлення вузлів розподільного обліку теплової енергії на потреби опалення або/та приладів – розподільвачів теплової енергії у квартирах;

5. Встановлення на приладах опалення автоматичних регуляторів температури повітря у приміщеннях (місцях) загального користування та/або квартирах;

6. Гідравлічне балансування системи опалення шляхом встановлення автоматичних (балансувальних) клапанів;

7. Заміна або модернізація загальнобудинкового котла або/та допоміжного обладнання (наприклад, насосів, систем автоматичного регулювання тощо);

8. Заміна або ремонт блоків віконних або/та блоків балконних дверних у приміщеннях (місцях) загального користування будівлі;

9. Заміна або ремонт зовнішніх дверей або/та облаштування тамбурів зовнішнього входу;

10. Заміна або/та теплоізоляція трубопроводів системи опалення або/та приладів водяної системи опалення у приміщеннях (місцях) загального користування будівлі;

11. Заміна або/та теплоізоляція трубопроводів системи опалення або/та приладів водяної системи опалення у приміщеннях (місцях) загального користування будівлі;

12. Заміна або/та теплоізоляція трубопроводів системи опалення або/та приладів водяної системи опалення у квартирах;

13. Інші типи модернізації системи внутрішнього теплопостачання;

14. Комплекс робіт із модернізації та облаштування системи освітлення у приміщеннях (місцях) загального користування будівлі;

15. Комплекс робіт із теплоізоляції та улаштування зовнішніх стін;

16. Комплекс робіт із теплоізоляції та улаштування зовнішніх стін нижче рівня ґрунту;

17. Комплекс робіт із теплоізоляції та улаштування опалювальних та неопалювальних горищ (технічних поверхів) та дахів;

18. Комплекс робіт із теплоізоляції та улаштування плит перекриття підвалу;

19. Модернізація системи вентиляції з установленням рекуператорів;

20. Модернізація системи гарячого водопостачання;

21. Модернізація та облаштування системи освітлення в приміщеннях (місцях) загального користування;

22. Теплоізоляція або/та заміна трубопроводів системи внутрішнього теплопостачання в неопалювальних приміщеннях;

23. Теплоізоляція або/та заміна трубопроводів системи гарячого водопостачання в неопалювальних приміщеннях.

5.2.7. Обсяги та джерела фінансування програми

Джерелом фінансування заходів Програми ЕЕФ ЖГ, крім коштів обласного бюджету, бюджетів сільських, селищних, міських територіальних громад, грантових коштів Фонду, можуть бути кредити державних та комерційних банків та інші, не заборонені чинним законодавством джерела.

Розподіл участі ОМС у фінансуванні виконання будівельних, монтажних, налагоджувальних робіт та обслуговування банківського кредиту по Проєкту здійснюється у пропорції: не менше 50 % – частка бюджету сільської, селищної, міської територіальної громади, не більше 50 % – частка обласного бюджету та визначається Порядком надання з обласного бюджету фінансової підтримки об'єднанням співвласників багатоквартирних будинків, які беруть участь у Програмі підтримки енергомодернізації багатоквартирних будинків «ЕНЕРГОДИМ» державної установи «Фонд енергоефективності».

Таблиця 5.4

Ресурсне забезпечення Програми ЕЕ ЖГ на 2024 – 2030 роки, тис. грн

Обсяг коштів, що пропонується залучити на виконання Програми ЕЕ ЖГ	I етап (роки)		II етап (роки)					Разом витрат на виконання Програми ЕЕ ЖГ
	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	
Обсяг ресурсів, всього, у тому числі:	45 000,00	45000,00	45 000,00	45000,00	45000,00	45000,00	45000,00	315000,00
обласний бюджет	5 000,00	5 000,00	5 000,00	5 000,00	5 000,00	5 000,00	5 000,00	35 000,00
Бюджети сільських, селищних, міських ТГ	5 000,00	5 000,00	5 000,00	5 000,00	5 000,00	5 000,00	5 000,00	35 000,00
ДУ «Фонд енергоефективності»	35000,00	35000,00	35000,00	35000,00	35000,00	35000,00	35000,00	245000,00

5.2.8. Очікувані результати та показники виконання програми

Скорочення споживання енергетичних ресурсів у житлових будинках дасть їх мешканцям економію витрат на енергоресурси і поліпшить їх умови проживання, а також збільшить вартість їхніх квартир.

Крім того, це призведе до скорочення витрат місцевого бюджету, пов'язаних з аварійним та капітальним ремонтом багатоквартирного житлового фонду громади, а також вплине на скорочення видатків бюджетів різних рівнів, пов'язаних з виплатою субсидій населенню та компенсацією пільг окремим категоріям громадян.

У ході впровадження проєктів з енергомодернізації відбувається об'єднання зусиль мешканців, що сприяє посиленню почуття власника та формуванню громадянського суспільства. При цьому держава здобуває більшу енергетичну незалежність.

Завдяки реалізації заходів планується досягти наступних результатів:

- стійка політика енергоефективності у секторі багатоквартирних житлових будинків громади;

- зменшення обсягів споживання енергоресурсів шляхом стимулювання впровадження комплексних заходів з енергозбереження; покращення енергоефективності конструкцій і внутрішньобудинкових мереж житлових

будівель;

- зменшення витрат мешканців багатоквартирних будинків на оплату енергоносіїв;
 - створення сприятливих умов для розвитку суспільних відносин та довіри між міською владою, кредитно-фінансовими установами та мешканцями міста;
 - формування в суспільстві свідомого ставлення до енергоощадності;
 - енергомодернізація 35-ти багатоквартирних житлових будинків;
 - скорочення споживання енергетичних ресурсів у енергомодернізованих багатоквартирних житлових будинках не менше ніж на 10 %;
 - зменшення викидів CO₂ у секторі багатоквартирного житлового фонду.
- Результативними показниками виконання заходів Програми ЕЕФ ЖГ є:
- кількість ОСББ, які взяли участь у Програмі ЕЕФ ЖГ;
 - зменшення споживання енергії у житлових будинках ОСББ, які взяли участь у Програмі ЕЕФ ЖГ;
 - скорочення викидів CO₂.

5.3. Програма забезпечення енергоефективності бюджетних установ, закладів соціальної інфраструктури, що утримуються з обласного бюджету та бюджетів сільських, селищних, міських територіальних громад

5.3.1. Визначення проблеми, на яку спрямована програма

Проблема неефективного використання енергоресурсів є в усіх секторах економіки області, перевитрати ПЕР призводять до збільшення бюджетних видатків.

Особливо гострою є проблема енергозбереження для бюджетних установ, закладів соціальної інфраструктури, що утримуються з обласного бюджету та бюджетів сільських, селищних, міських територіальних громад.

З одного боку, це обумовлено соціальним значенням цих об'єктів, з іншого, наявністю морально застарілого, низькоефективного котельного обладнання та відсутністю реалізації енергоефективних заходів, що, у свою чергу, є однією з основних причин дефіциту бюджетів усіх рівнів.

Відсутність системного аналізу контролю за режимами електро-, тепло-, та водоспоживання об'єктів не дає можливості точніше порахувати ефект від упровадження енергоефективних заходів.

Несистемна робота ОМС та ОВВ щодо підвищення енергоефективності будівель бюджетного сектора (шкіл, лікарень, адміністративних будівель тощо) призвела до того, що ця категорія споживачів використовує для свої потреб стабільно високі обсяги теплової енергії (близько 30% якої втрачається), не створюючи при цьому належних умов для відвідувачів.

У перспективі успіх впровадження енергоефективних проєктів в територіальних громадах цілком залежить від ОМС, яка повинна брати участь у проєктах енергоефективності у всіх можливих формах: як замовник, при наявності фінансових ресурсів як інвестор, а можливо, і як виконавець. Від її ініціативності та рішучості, в першу чергу залежить наскільки буде реалізовано

потенціал зменшення втрат енергії, зниження цінового тиску на споживачів та зменшення залежності від дорогих енергоносіїв.

5.3.2. Обґрунтування шляхів і засобів розв'язання проблеми

Забезпечити більш ефективне використання енергоресурсів установами бюджетної сфери можливо за допомогою реалізації заходів системного характеру та запровадження постійної системи управління енергоспоживанням, проведення енергообстеження для визначення ефективності енерговикористання, розроблення заходів з підвищення ефективності енерговикористання, у тому числі шляхом використання відновлюваних джерел енергії.

Для вирішення порушених проблемних питань необхідні значні інвестиції. Проте на сьогодні в державному та місцевих бюджетах такого інвестиційного ресурсу немає. Залучення інструментів співфінансування енергоефективних проєктів з визначеною дольовою участю обласного та бюджетів сільських, селищних, міських територіальних громад частково дозволить розширити інвестиційні можливості таких проєктів у соціальній сфері області.

З метою забезпечення більш ефективного використання коштів обласного бюджету реалізація механізму співфінансування забезпечується на конкурсних засадах.

Один із варіантів вирішення проблемних питань щодо заходів з енергоефективності та енергозбереження для бюджетних організацій – це укладання енергосервісних контрактів. За рахунок виконавця енергосервісу у бюджетних організаціях за контрактами будуть упроваджуватись технічні та організаційні енергоефективні заходи. Після виконання цих заходів результатом повинна бути економія коштів та підвищення рівня комфорту. Заощаджені кошти спрямовуються в рахунок оплати послуг виконавця енергосервісу та на реалізацію заходів з енергозбереження.

Створення системи енергоменеджменту на об'єктах бюджетних установ, закладів соціальної інфраструктури, що утримуються з обласного бюджету, (включаючи автоматизовані системи енергомоніторингу), системи преміювання відповідальних працівників за доведену ефективність у використанні енергії суттєво підвищить енергоефективність вказаних об'єктів при порівняно незначних капітальних затратах.

5.3.3. Цілі та завдання програми

Першочерговим завданням Програми є скорочення бюджетних видатків на оплату комунальних послуг та енергоносіїв в бюджетних установах та закладах соціальної інфраструктури, що утримуються за рахунок обласного бюджету та бюджетів сільських, селищних, міських територіальних громад шляхом:

- підвищення енергоефективності бюджетних установ та закладів соціальної інфраструктури;

- створення СЕМ на об'єктах бюджетних установ, закладів соціальної інфраструктури, що утримуються з обласного бюджету;
- проведення енергетичного аудиту, обстежень інженерних систем та планування впровадження енергоефективних заходів у бюджетних установах;
- стимулювання впровадження енергоефективних заходів на об'єктах бюджетної сфери області.

5.3.4. Умови участі в програмі Проєктів з енергоефективності

Умови участі в обласному конкурсі Проєктів з енергоефективності, подані для участі в Комплексній програмі енергоефективності сільськими, селищними, міськими радами та організаціями (підприємствами, закладами, установами), які перебувають у підпорядкуванні структурних підрозділів Полтавської державної (військової) адміністрації та утримуються за рахунок обласного бюджету (далі – Обласні бюджетні організації), регламентуються Положенням про обласний конкурс Проєктів з енергоефективності.

5.3.5. Напрями діяльності та заходи на виконання програми

Мета програми досягається за рахунок реалізації енергоефективних та енергозберігаючих заходів, спрямованих на скорочення обсягів ПЕР в бюджетній сфері, а саме через:

1. Підтримку роботи інформаційно-аналітичної системи енергомоніторингу;
2. Проведення енергетичних обстежень (у т. ч. енергетичних аудитів, обстежень інженерних мереж; енергетична сертифікація) на об'єктах бюджетної сфери, закладів соціальної інфраструктури, що утримуються з обласного бюджету;
3. Виготовлення проєктно-кошторисної документації на реконструкцію будівель, споруд та об'єктів за результатами проведеного енергетичного аудиту;
4. Комплексну термомодернізацію будівель;
5. Утеплення зовнішніх огорожувальних конструкцій (стіни, горища, перекриття, дахи, входні двері тощо);
6. Заміну вікон;
7. Встановлення енергоефективних вентиляційних систем;
8. Реконструкцію систем опалення, автоматизація процесів підтримання температурних режимів;
9. Проведення реконструкції зовнішніх і внутрішніх теплових мереж, що перебувають на балансі установ та організацій, із заміною труб на попередньо ізольовані;
10. Проведення реконструкції систем освітлення в будівлях, шляхом заміни ламп на сучасні й високоефективні та встановлення систем автоматичного регулювання;

Обсяг коштів на реалізацію заходів з підвищення енергоефективності на об'єктах бюджетної сфери щорічно визначається при затвердженні та внесенні змін до обласного бюджету Полтавської області в межах наявних фінансових ресурсів.

Кошти Комплексної програми можуть бути використані при забезпеченні співфінансування частки обласного бюджету в проєктах, які відповідають меті і завданням Програми та фінансуються з інших джерел – таких, як Державний фонд регіонального розвитку, секторальна підтримка ЄС, міжнародна технічна допомога тощо.

5.3.7. Очікувані результати та показники виконання програми

Забезпечення ефективної системи управління енергозбереженням в області, втілення комплексу заходів, спрямованих на підвищення енергоефективності, в бюджетній сфері при фінансовій підтримці з бюджетів усіх рівнів дозволить досягти:

- зменшення споживання ПЕР установами і закладами соціальної інфраструктури області, що утримуються з обласного бюджету та кошти бюджетів сільських, селищних, міських територіальних громад;
- забезпечення 100 – відсоткового обліку споживання енергоносіїв та води бюджетними установами і організаціями, що утримуються з обласного бюджету;
- підвищення рівня управління енергоефективністю у бюджетній сфері;
- продовження строку експлуатації будівель бюджетної сфери;
- скорочення витрат на утримання соціальної інфраструктури області;
- підвищення рівня кліматичного комфорту в закладах бюджетної сфери.

5.4. Програма підвищення енергоефективності комунальних підприємств, що здійснюють діяльність у сфері тепло – водопостачання та водовідведення Полтавської області

5.4.1. Визначення проблеми, на яку спрямована програма

Основною проблемою комунальних підприємств, що здійснюють діяльність у сфері тепло – , водопостачання та водовідведення та/або надають послуги населенню Полтавської області є:

- фізичний і моральний знос генеруючого та розподільчого обладнання у сфері теплопостачання та гарячого водопостачання, внаслідок чого збільшуються витрати ПЕР у розрахунку на одиницю продукції;
- недостатній рівень використання альтернативних і відновлювальних видів палива при генерації теплоенергії;
- незадовільний технічний стан обладнання теплових пунктів (теплообмінників ЦО та ГВП, регуляторів температури та тиску, циркуляційних ліній та насосів), теплових мереж та циркуляційних мереж гарячого водопостачання;

- недостатній рівень оснащеності теплоспоживаючого обладнання засобами автоматизації з погодним регулюванням;
- недостатній рівень оснащеності засобами дистанційного контролю енергоспоживання будівель житлового та бюджетного секторів;
- повільні темпи реалізації програми розвитку системи централізованого теплопостачання та встановлення сучасного автоматизованого технологічного обладнання через брак фінансових ресурсів;
- відсутність автоматизації переважної частини ІТП;
- висока вартість імпортованого природного газу та нестабільність його постачання на генеруюче теплоенергію обладнання;
- високе споживання електроенергії насосними установками насосних станцій, станцій доочистки води, очисних споруд, водозабірних споруд підприємств водопостачання та водовідведення;
- високе споживання електроенергії перетворювачами напруги насосних станцій, станцій доочистки води, очисних споруд, водозабірних споруд підприємств водопостачання та водовідведення;
- низький рівень оснащеності житлових та нежитлових будівель засобами комерційного обліку гарячої питної води;
- наявність понаднормативних витрат палива та паливно – мастильних матеріалів транспортними засобами;
- низький рівень рентабельності комунальних підприємств через високу собівартість виробництва, для забезпечення капітальних видатків на модернізацію, технічне переозброєння, переоснащення та капітальний ремонт техніко – технологічної бази;
- наявність технологічних втрат тепла, гарячої та холодної води, що стосуються циклу транспортування від виробника до споживача.

5.4.2. Обґрунтування шляхів і засобів розв'язання проблеми

Розв'язати проблеми комунальних підприємств, що здійснюють діяльність у сфері тепло – , водопостачання та водовідведення та/або надають послуги населенню області, може надання їм фінансової підтримки на реалізацію проєктів з енергоефективності, метою яких є підвищення енергоефективності техніко – технологічної бази шляхом проведення реконструкції, модернізації, технічного переозброєння, переоснащення та впровадження проєктів використання джерел альтернативної енергії, систем збереження енергії. Механізм співфінансування Проєкту з визначеною дольовою участю обласного та бюджетів сільських, селищних, міських територіальних громад вирішує проблему інвестиційних джерел. За умови ефективного управління Проєктом та фінансовими ресурсами на його реалізацію можна оперативно виконати роботи з підвищення енергоефективності техніко – технологічної бази комунальних підприємств.

5.4.3. Цілі та завдання програми

Цілями Програми підвищення енергоефективності комунальних підприємств, що здійснюють діяльність у сфері тепло – водопостачання та водовідведення та/або надають послуги населенню, Полтавської області є:

1. Укріплення енергонезалежності держави;
2. Зниження споживання пер комунальними підприємствами виробничої сфери;
3. Диверсифікація джерел енергії в області та розвиток альтернативної енергетики;
4. Зменшення собівартості теплової енергії, гарячої та питної води;
5. Зменшення собівартості інших житлово – комунальних послуг;
6. Покращення якості наданих послуг населенню;
7. Збільшення терміну експлуатації допоміжного, розподільчого та генеруючого обладнання, а також його якісних характеристик за енергоефективністю та коефіцієнтом корисної дії;
8. Додержання суспільством принципу використання ПЕР за потребою;
9. Використання високоефективного обладнання та сучасних вітчизняних науково – технічних досягнень для прискорення технічного переоснащення діючих та створення нових об'єктів енергетики;
10. Зниження шкідливого впливу ПЕК на навколишнє середовище.

Досягнення поставлених цілей передбачено шляхом стимулювання енергомодернізації техніко – технологічної бази комунальних підприємств області за рахунок фінансової підтримки ініціатив територіальними громадами області.

5.4.4. Учасники програми

Доступ до визначених заходів Програми ЕЕФ КП мають ОМС та комунальні підприємства, що здійснюють діяльність у сфері тепло – водопостачання та водовідведення та/або надають інші послуги населенню, які мають Проекти, розроблені місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування, та визнані переможцями обласного конкурсу Проектів з енергоефективності.

5.4.5. Умови участі в обласному конкурсі Проектів з енергоефективності

Умови участі в обласному конкурсі Проектів з енергоефективності регламентуються Положенням про обласний конкурс Проектів з енергоефективності.

5.4.6. Напрями діяльності та заходи на виконання програми

Технічні заходи, спрямовані на поліпшення енергоефективних характеристик техніко – технологічної бази на підприємствах теплопостачання:

1. Встановлення децентралізованих котелень;
2. Технічне переоснащення котелень, що працюють на природному газі;
3. Реконструкція котелень з ліквідацією малоефективних котелень;
4. Переведення котелень на альтернативні джерела енергії;
5. Реконструкція котелень з встановленням регулюючих гідромуфт на насосному обладнанні, дугтєвих вентиляторах та димососах;
6. Реконструкція котелень із встановленням частотних регуляторів потужності на електродвигуни насосів;
7. Автоматизація котлоагрегатів;
8. Модернізації пальникових пристроїв;
9. Заміна насосного парку;
10. Використання альтернативних джерел енергії у системах опалення та ГВП;
11. Впровадження теплових насосів, що використовують низькотемпературний потенціал для теплопостачання.

Технічні заходи, спрямовані на поліпшення енергоефективних характеристик системи теплопостачання на етапі транспортування:

1. Встановлення попередньо ізольованих труб;
2. Заміщення чотиритрубної системи теплопостачання на двотрубну з використанням сучасних пластинчатих бойлерів;
3. Встановлення приладів для забезпечення погодозалежного регулювання постачання теплової енергії;
4. Оснащення будівель вузлами комерційного обліку тепла та гарячої води;
5. Модернізація об'єктів теплопостачання з встановленням теплоутилізаторів;
6. Реконструкція теплових пунктів.

Технічні ЕЕЗ заходи під час виробництва теплової енергії:

1. Попередній підігрів палива;
2. Емульгування рідкого палива;
3. Газифікація вугілля;
4. Гранулювання вугілля;
5. Підігрів повітря;
6. Зволоження дуттєвого повітря;
7. Каталітичне спалення;
8. Термохімічне спалення;
9. Інтенсифікація топкового теплообміну.

Технічні заходи, спрямовані на поліпшення енергоефективних характеристик техніко – технологічної бази на підприємствах водопостачання та водовідведення:

1. Реконструкція каналізаційних насосних станцій та насосних станцій питного водопостачання з впровадженням енергозберігаючих технологій;

2. Будівництво централізованої системи водовідведення житлових масивів малоповерхової забудови приватного сектору;

3. Оснащення будівель вузлами комерційного обліку теплоенергії, гарячого та питного водопостачання.

5.4.7. Обсяги та джерела фінансування програми

Джерелом фінансування заходів Програми ЕЕФ КП, крім коштів обласного бюджету, бюджетів сільських, селищних, міських територіальних громад або власних коштів комунальних підприємств обласного підпорядкування, можуть бути кредити державних чи комерційних банків та інші, не заборонені чинним законодавством джерела.

Таблиця 5.6

Ресурсне забезпечення Програми ЕЕФ КП, на 2024 – 2030 роки, тис. грн

Обсяг коштів, що пропонується залучити на виконання Програми ЕЕФ КП	I етап (роки)		II етап (роки)					Разом витрат на виконання Програми ЕЕФ КП
	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	
Обсяг ресурсів, всього, у тому числі:	10 000,00	10 000,00	10 000,00	10 000,00	10 000,00	10 000,00	10 000,00	70 000,00
обласний бюджет	5 000,00	5 000,00	5 000,00	5 000,00	5 000,00	5 000,00	5 000,00	35 000,00
бюджети сільських, селищних, міських територіальних громад або власні кошти підприємств обласного підпорядкування	5 000,00	5 000,00	5 000,00	5 000,00	5 000,00	5 000,00	5 000,00	35 000,00

5.4.8. Очікувані результати та показники виконання програми

Скорочення споживання енергетичних ресурсів на підприємствах комунальних підприємствах, що здійснюють діяльність у сфері тепло – водопостачання та водовідведення та/або надають інші послуги населенню дасть економію витрат на енергоресурси, зменшить собівартість теплоенергії, пари, гарячої води, послуг з розподілення води та водовідведення, збільшить рентабельність підприємств.

Крім того, це призведе до скорочення витрат місцевого бюджету, пов'язаних з відшкодуванням різниці в тарифах на тепло та гарячу воду.

Результативними показниками виконання заходів Програми ЕЕФ КП є:

- кількість проєктів, які взяли участь у Програмі ЕЕФ КП;
- зменшення енергоємності продукції (робіт, послуг) комунальних підприємств, які взяли участь у Програмі ЕЕФ КП;
- скорочення викидів CO₂.

5.5. Обласна система енергетичного менеджменту. Організаційні заходи щодо її створення. Популяризація та навчально – освітня діяльність з питань енергоефективності

5.5.1. Сутність та функції обласної системи енергетичного менеджменту

Енергетичний менеджмент (енергоменеджмент) в Полтавській області – це комплекс безперервних процесів та інструментів, які поєднанні з процесами державного управління на регіональному рівні, що спонукає до постійного управління споживанням енергії та пошуку шляхів до покращення енергетичної результативності.

Згідно з ISO 50001:2018 під обласною системою енергетичного менеджменту слід розуміти систему управління, що визначає енергетичну політику та цілі, енергетичні завдання, плани дій і процес(– и) для досягнення цілей та енергетичних завдань ОМС, структурних підрозділів обласної державної адміністрації, комунальних підприємств, установ, закладів, які є спільною власністю ТГ Полтавської області та передані в управління обласної державної адміністрації (далі – Бюджетна організація).

Створення такої системи необхідне для постійного поліпшення енергетичної ефективності регіону та охоплює енергетичну результативність, використання та споживання енергії. Очікуваним результатом функціонування обласної системи енергетичного менеджменту є надання можливості реалізувати систематизований підхід до підвищення рівня енергетичної ефективності територіальних громад, організацій та установ, що утримуються за рахунок обласного бюджету.

Обласна система енергетичного менеджменту створюється та впроваджується у відповідності до Закону України «Про енергетичну ефективність» та постанови Кабінету Міністрів України від 23 грудня 2021 року № 1460 «Про впровадження систем енергетичного менеджменту».

Функції обласної системи енергоменеджменту стосуються, організації, виконання, планування, моніторингу (обліку і контролю) та мотивації щодо ефективного споживання енергоресурсів в територіальних громадах та районах області, в структурних підрозділах обласної державної (військової) адміністрації та в Бюджетних організаціях.

Складовими обласної системи енергетичного менеджменту являються системи енергетичного менеджменту органів впровадження систем енергетичного менеджменту.

Органами впровадження систем енергетичного менеджменту в Полтавській області є: органи місцевого самоврядування, Кременчуцька, Лубенська,

Миргородська, Полтавська районні державні (військові) адміністрації, Полтавська обласна державна (військова) адміністрація, структурні підрозділи обласної державної (військової) адміністрації у господарському віданні чи оперативному управлінні перебувають будівлі Бюджетних організацій.

Структура обласної системи енергетичного менеджменту представлена на рис. 5.1

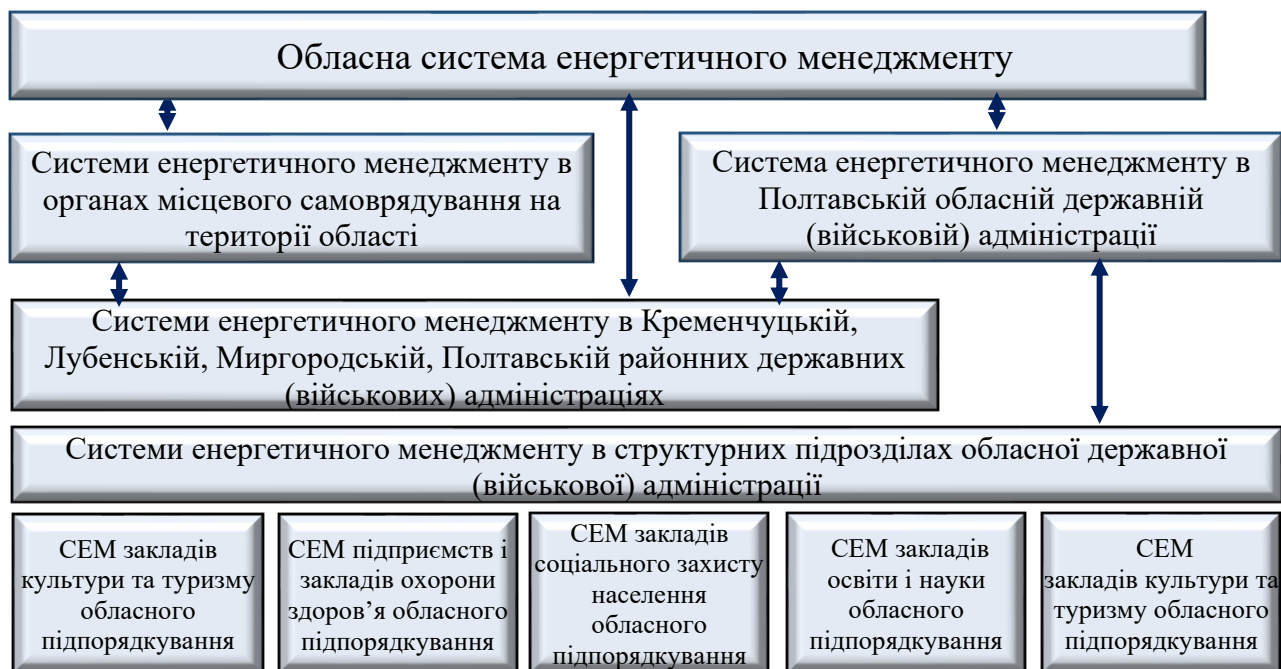

Рисунок 5.1 Структура обласної системи енергетичного менеджменту

Функція організації виконання завдань з підвищення енергетичної ефективності покладається на відповідального за систему енергетичного менеджменту у відповідному органі впровадження системи енергетичного менеджменту.

5.5.2. Організаційні заходи щодо створення обласної системи енергетичного менеджменту

Для ефективного функціонування обласної системи енергоменеджменту необхідно впровадити такі заходи організаційного характеру:

- створення системи енергетичного менеджменту в Полтавській обласній державній (військовій) адміністрації;
- регламентація системи енергетичного менеджменту у організаційно-розпорядчих документах Полтавської обласної державної (військової) адміністрації;
- створення обласної системи енергетичного планування (враховуючи можливу диверсифікацію джерел енергії в Полтавській області, розробка оптимальних логістичних схем руху транспортних засобів тощо);
- створення місцевої нормативно-правової бази з нормування ПЕР;

- організація обліку, контролю та аналізу споживання ПЕР та комунальних послуг, здійснення енергомоніторингу в будівлях бюджетних організаціях (підприємствах, закладах, установах), виявлення причин відхилень від норм, визначення способів їх усунення;
- інвентаризація будівель, що перебувають у господарському віданні чи оперативному управлінні організацій (підприємств, закладів, установ), діяльність яких фінансується з обласного бюджету, із внесенням експлуатаційних та енергетичних характеристик;
- здійснення контролю за технічним станом будівель, що перебувають у господарському віданні чи оперативному управлінні організацій, діяльність яких фінансується з обласного бюджету, а також за впровадженням енергоефективних заходів в зазначених будівлях;
- забезпечення енергоаудиту для ТЕО ЕЕЗ в будівлях, що перебувають у господарському віданні чи оперативному управлінні організацій, діяльність яких фінансується з обласного бюджету;
- забезпечення сертифікації енергетичної ефективності будівель, що перебувають у господарському віданні чи оперативному управлінні організацій (підприємств, закладів, установ), діяльність яких фінансується з обласного бюджету відповідно до вимог Закону України «Про енергетичну ефективність будівель»;
- організація навчання персоналу структурних підрозділів обласної державної (військової) адміністрації та енергоменеджерів бюджетних організацій (підприємств, закладів, установ);
- впровадження мотиваційного механізму щодо енергоефективної діяльності користувачів ПЕР;
- впровадження мотиваційного механізму діяльності системи енергоменеджменту. Преміювання енергоменеджерів за доведену енергетичну ефективність на об'єктах;
- впровадження енергосервісу.

5.5.3. Система енергомоніторингу

Основою обласної системи енергетичного менеджменту є проведення щомісячного моніторингу споживання ПЕР (далі – енергомоніторинг), який здійснюється шляхом фіксації показників приладів обліку енергоносіїв (природний газ, електроенергія, тепlopостачання, водопостачання та водовідведення) або фактичних обсягів спожитих енергоресурсів (тверде паливо). Усі прилади обліку, за допомогою яких здійснюється контроль споживання енергоносіїв, повинні бути сертифіковані на території України, мати чинне свідоцтво про державну повірку та згідно з актом уведено в експлуатацію.

Система енергомоніторингу передбачає введення даних про будівлю, її конструктивні, будівельні та енергетичні особливості, наявність засобів обліку, приєднане навантаження, тощо.

Для здійснення щомісячного енергомоніторингу бюджетна установа чи організація використовує спеціалізоване програмне забезпечення.

5.5.4. Впровадження механізму енергосервісу в бюджетній сфері області

Енергосервіс – комплекс технічних, організаційних енергозберігаючих (енергоефективних) та інших заходів, спрямованих на скорочення замовником енергосервісу споживання та/або витрат на оплату паливно – енергетичних ресурсів та/або житлово-комунальних послуг порівняно із споживанням (витратами) за відсутності таких заходів.

Об'єктом енергосервісу є будинок, будівля, споруда, їх комплекс, об'єкт та/або елемент (частина) об'єкта благоустрою населених пунктів, група будівель (споруд), комплекс (будова), які перебувають у державній або комунальній власності та щодо яких центральним органом виконавчої влади, до сфери управління якого належить замовник енергосервісу (щодо об'єктів державної власності), виконавчим органом сільських, селищних, міських рад (щодо об'єктів комунальної власності) прийнято рішення про закупівлю енергосервісу.

Закупівлі енергосервісу здійснюються за процедурами публічних закупівель у порядку, встановленому Законом України «Про публічні закупівлі» для закупівель послуг, з урахуванням особливостей, встановлених Законом.

Замовниками енергосервісу можуть бути установи, організації, заклади, які мають на балансі приміщення і платять рахунки за комунальні послуги – опалення, освітлення тощо.

Реалізація таких проектів дозволяє замовникам енергосервісу без додаткових видатків бюджетних коштів:

- оновити інженерні системи громадських будівель;
- забезпечити комфортні умови перебування громадян у школах, дитячих садках, лікарнях та інших громадських будівлях;
- зменшити витрати на оплату паливно-енергетичних ресурсів та комунальних послуг.

Основні етапи впровадження енергосервісу зображені на рис. 5.2

Рисунок 5.2 Основні етапи впровадження енергосервісу

5.5.5. Популяризація та навчально-освітня діяльність питань енергоефективності

З метою популяризації енергоефективного способу життя Комплексною програмою енергоефективності передбачено реалізацію таких заходів:

- розміщення тематичних освітньо-інформаційних матеріалів у місцевих медіа;
- організація просвітницької та рекламної діяльності щодо енергоефективного способу життя через популярні соціальні мережі, розроблення та використання логотипів/вебсторінкових плакатів;
- видання та розповсюдження поліграфічної продукції з питань енергоефективності, розміщення соціальної реклами щодо енергозбереження в населених пунктах області;
- проведення круглих столів, з тематики енергоефективності;
- проведення семінарів та інформаційних кампаній, спрямованих на підвищення енергоефективності громад з залученням до їх проведення громадських організацій, спеціалістів науково-дослідних, виробничих та енергосервісних організацій у сфері енергозбереження;
- проведення щорічного обласного форуму сталої енергетики в рамках Європейського тижня сталої енергетики ініційованого Єврокомісією;
- сприяння створенню відповідних громадських організацій у Полтавській області;
- проведення тижнів енергозбереження з метою формування у населення культури ощадливого використання енергоносіїв;
- організація для населення та ОСББ навчань, семінарів щодо участі в Програмі «ЕНЕРГОДИМ» ДУ «Фонд енергоефективності»;
- організація проведення навчань для посадових осіб органів місцевого самоврядування, енергоменеджерів, інженерно-технічних працівників, які пов'язані з управлінням енергетичними ресурсами;
- організація конкурсів з енергозбереження та використання ВДЕ.

VI. Очікувані показники ефективності Програми (критерії оцінки виконання заходів Програми)

Очікувані результати від реалізації заходів Комплексної програми енергоефективності:

- зниження енергоємності валової доданої вартості, створеної у Полтавській області, шляхом зменшення споживання паливо-енергетичних ресурсів: води, тепло- та електроенергії, природного газу;
- зниження питомих витрат ПЕР у розрахунку на одиницю виробленої продукції (товарів, робіт, послуг);
- скорочення енерговитрат у складі витрат на утримання об'єктів соціальної інфраструктури області та скорочення видатків обласного бюджету на ці цілі;

- зміна структури витрат ПЕР шляхом заміщення споживання імпортного природного газу на альтернативні види, у т. ч. нетрадиційні та відновлювальні;
- підвищення теплотехнічних характеристик багатоквартирних житлових будинків;
- створення ефективних мотиваційних механізмів впровадження енергозберігаючих заходів;
- створення місцевої нормативно-правової бази для регулювання відносин у сфері енергоефективності на обласному рівні;
- енергомоніторинг та контроль за ефективним використанням ПЕР;
- можливість залучення різних джерел фінансування (співфінансування).

Результативними показниками виконання заходів Комплексної програми ЕЕФ є:

- кількість ОСББ, які взяли участь у Програмі ЕЕФ ЖГ;
- зменшення споживання енергії у житлових будинках ОСББ, які взяли участь у Програмі ЕЕФ ЖГ;
- зменшення споживання ПЕР бюджетними установами і закладами області, що утримуються з місцевих бюджетів;
- забезпечення 100 – відсоткового обліку споживання енергоносіїв та води бюджетними установами і організаціями, що утримуються з місцевих бюджетів;
- підвищення рівня управління енергозбереженням у бюджетній сфері;
- продовження терміну експлуатації будівель бюджетної сфери;
- скорочення витрат на утримання соціальної інфраструктури області;
- підвищення рівня кліматичного комфорту в закладах бюджетної сфери;
- кількість проектів, які взяли участь у Програмі ЕЕФ КП;
- зменшення енергоємності продукції (робіт, послуг) комунальних підприємств;
- скорочення викидів CO₂.

Показники ефективності Комплексної програми енергоефективності Полтавської області «ЕНЕРГОЕФЕКТИВНІСТЬ – 2030» наведені у табл. 6.1.

Таблиця 6.1

Показники ефективності
Комплексної програми енергоефективності Полтавської області «ЕНЕРГОЕФЕКТИВНІСТЬ – 2030»

№ з/п	Показники ефективності Програми	Значення показника станом на початок реалізації Програми	Одиниця виміру	Прогнозні значення показників станом на завершення бюджетного року							Джерела отримання інформації щодо показників
				1 рік	2 рік	3 рік	4 рік	5 рік	6 рік	7 рік	
1	Кількість ОСББ за програмою, що отримали компенсацію тіла кредиту з обласного бюджету, од	0	одиниць	2	3	6	6	6	6	6	Реєстри учасників програми «ЕНЕРГОДІМ» територіальних громад
2	Кількість енергоефективних проєктів бюджетних установ, од.	0	одиниць	1	2	3	3	4	4	4	Інформація територіальних громад та структурних підрозділів обласної державної (військової) адміністрації
3	Кількість установ чи організацій, де впроваджено енергоменеджмент	0	одиниць	1	2	3	3	4	4	4	Інформація територіальних громад та структурних підрозділів обласної державної (військової) адміністрації
4	Зниження споживання енергії установами та організаціями за рахунок енергоефективних заходів на рік до споживання попереднього року відповідного енергоспоживання на яке спрямовані заходи, в т.ч. розрахункове	0	%	10	10	10	10	10	10	10	Інформація територіальних громад та комунальних підприємств обласного підпорядкування
5	Проведення тематичних освітньо – інформаційних заходів щодо енергоефективності	0	захід	5	10	10	10	10	10	10	Інформація територіальних громад та структурних підрозділів обласної державної (військової) адміністрації

VII. Координація та контроль за ходом виконання Програми

- Загальну координацію та контроль за виконанням Комплексної програми енергоефективності здійснюють Полтавська обласна державна (військова) адміністрація та Полтавська обласна рада.
- Координацію виконання Комплексної програми енергоефективності здійснює Департамент будівництва, містобудування і архітектури, житлово – комунального господарства та енергетики Полтавської обласної державної (військової) адміністрації, контроль за її виконанням покладається на профільну постійну комісію Полтавської обласної ради.
- Відповідальним виконавцем заходів програми є Департамент будівництва, містобудування і архітектури, житлово-комунального господарства та енергетики Полтавської обласної державної (військової) адміністрації.
- Відповідальним виконавцем у частині забезпечення виконання робіт із реконструкції, капітального ремонту бюджетних установ, проведення енергетичних аудитів тощо є їх балансоутримувачі та структурні підрозділи обласної державної (військової) адміністрації, у підпорядкуванні яких перебувають бюджетні установи.
- Виконавці Комплексної програми енергоефективності щоквартально, до 10 числа наступного місяця після звітного періоду, подають відповідальному виконавцеві інформацію про реалізацію заходів Програми.
- Відповідальний виконавець Комплексної програми енергоефективності щоквартально, до 20 числа наступного за звітним роком, подає до Департаменту економічного розвитку, торгівлі та залучення інвестицій Полтавської обласної державної (військової) адміністрації звіти про стан виконання заходів Програми за встановленою формою.

**Директор Департаменту будівництва,
містобудування і архітектури,
житлово – комунального
господарства та енергетики
Полтавської обласної державної
(військової) адміністрації**

Едуард РЕВА

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення

сесії обласної ради

восьмого скликання

2024 №

ПОЛОЖЕННЯ про обласний конкурс Проєктів з енергоефективності

I. Загальні положення

1. Це Положення визначає порядок проведення обласного конкурсу Проєктів з енергоефективності (далі – Конкурс), розроблених місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування, установами та організаціями області, що фінансуються за рахунок коштів місцевих бюджетів.

2. Метою Конкурсу є відбір Проєктів з енергоефективності (далі – Проєкти), які фінансуються за рахунок коштів обласного бюджету та бюджетів сільських, селищних, міських територіальних громад, а також інших джерел, не заборонених законодавством.

Проєкти мають бути спрямовані на підвищення рівня енергоефективності, шляхом впровадження стовідсоткового обліку спожитих енергоносіїв та наданих комунальних послуг, встановлення автоматичних систем регулювання теплової енергії, встановлення систем автоматичного дистанційного енергомоніторингу, модернізації або заміни наявного енергоємного обладнання, заміщення або скорочення споживання природного газу, запровадження новітніх енергозберігаючих технологій, тощо, виключно за результатами технічних звітів з енергоаудиту з строком окупності не більше ніж шість років.

При цьому, обов'язковою умовою є зустрічна перевірка (звірка) Дирекцією з проведення обласного конкурсу Проєктів з енергоефективності (далі – Дирекція конкурсу) з енергопостачальними компаніями (тощо) результатів моніторингу використання обсягів паливно-енергетичних ресурсів за вказаний період установами і організаціями, що фінансуються з місцевого бюджету, які претендують на участь у Конкурсі. У разі наявності розходжень у зазначених показниках, в тому числі згідно із бухгалтерськими звітами бюджетних установ і організацій щодо використання інших видів палива (у натуральних показниках та грошовому виразі), Проєкт знімається із розгляду Дирекцією конкурсу до усунення недоліків, після чого можливий повторний розгляд цих матеріалів.

Учасниками Конкурсу можуть бути Проєкти, розроблені місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування, установами і організаціями області, що фінансуються за рахунок коштів місцевих бюджетів, та Проєкти, розроблені та подані спільно кількома учасниками.

3. Основними завданнями Конкурсу є:

- забезпечення належного функціонування та сталого розвитку соціальної інфраструктури територіальних громад Полтавської області в умовах скорочення споживання енергоносіїв, передусім природного газу, за рахунок упровадження заходів з енергозбереження і енергоефективності;
- стимулювання застосування сучасних технологій та інноваційних рішень у сфері енергозбереження, енергоефективності та альтернативних джерел енергії і систем збереження енергії в бюджетній сфері;
- забезпечення популяризації успішного досвіду сільських, селищних, міських територіальних громад, місцевих органів виконавчої влади у вирішенні проблемних питань підвищення енергоефективності та висвітлення результатів реалізації Проєктів.

II. Основна тематика Проєктів

Енерго- та ресурсозбереження, енергоефективність, у тому числі у сфері використання відновлюваних джерел енергії та альтернативних видів палива в установах та організаціях області, які утримуються з місцевих бюджетів:

- оснащення сучасними приладами обліку споживання паливно-енергетичних ресурсів та автоматичними системами регулювання теплової енергії;
- заміщення використання імпортованого природного газу;
- модернізація або заміна наявного енергоємного обладнання, запровадження новітніх енергоефективних та енергозберігаючих технологій;
- використання альтернативних та відновлюваних джерел енергії та місцевих видів палива, систем збереження енергії;
- технічне переоснащення підприємств, установ, організацій з використанням передових енергозберігаючих технологій та сучасного енергоефективного обладнання за результатами технічних звітів з енергоаудиту;
- технічні та організаційні рішення, що забезпечують суттєву оптимізацію споживання ресурсів та економію бюджетних коштів за результатами проведених енергоаудитів.

III. Організаційне забезпечення Конкурсу

1. Організаційно-адміністративне забезпечення Конкурсу здійснюється Конкурсною радою з проведення обласного конкурсу Проєктів з енергоефективності (далі – Конкурсна рада) та Дирекцією конкурсу.

2. Конкурсна рада є органом, який здійснює загальне керівництво щодо організації та проведення конкурсу, а також визначає його переможців.

3. Склад Конкурсної ради затверджується спільним розпорядженням голови (начальника) Полтавської обласної державної (військової) адміністрації та голови Полтавської обласної ради.

4. Засідання Конкурсної ради проводяться не рідше одного разу на квартал поточного року.

5. Конкурсну раду очолює голова, який головує на засіданнях.

6. До складу Конкурсної ради входять перший заступник голови облдержадміністрації з питань охорони здоров'я, молоді та спорту, екології та природних ресурсів, будівництва містобудування і архітектури, житлово-комунального господарства та енергетики, депутати обласної ради, кандидатури котрих визначаються на постійних депутатських комісіях обласної ради з питань житлово-комунального господарства, енергозбереження, будівництва, транспорту та зв'язку; з питань бюджету та управління майном; з питань паливно-енергетичного комплексу та використання надр, представники Громадської ради при Полтавській обласній державній (військовій) адміністрації.

Чисельний склад Конкурсної ради повинен становити не менше п'яти та не більше п'ятнадцяти чоловік.

7. Голова Конкурсної ради та її члени здійснюють свої повноваження на громадських засадах.

8. Конкурсна рада:

– затверджує план здійснення організаційно-технічних заходів з проведення Конкурсу;

– розглядає і затверджує документи, підготовлені Дирекцією конкурсу, щодо вимог до форми заявки, змісту Проектів, критеріїв та порядку їх оцінювання;

– визначає переможців Конкурсу, а також рекомендації щодо фінансування Проектів;

– надає консультаційну та організаційну підтримку Дирекції конкурсу з питань проведення Конкурсу і забезпечує контроль за виконанням прийнятих радою рішень.

9. Дирекція конкурсу є виконавчим органом конкурсної ради. Функції Дирекції конкурсу виконуються Департаментом будівництва, містобудування і архітектури, житлово-комунального господарства та енергетики обласної державної (військової) адміністрації (далі – Департамент).

Очолює Дирекцію конкурсу директор Департаменту.

Для здійснення своїх повноважень Дирекція конкурсу може залучати представників місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування та їх об'єднань, громадських організацій, незалежних експертів та інших.

10. Дирекція конкурсу:

– забезпечує підготовку і проведення Конкурсу;

– розробляє умови Конкурсу, зокрема формує вимоги до форми заявки, змісту Проектів, критеріїв та порядку їх оцінювання;

– затверджує порядок реєстрації Проектів;

– проводить реєстрацію заявок та інших необхідних документів, здійснює перевірку Проектів на відповідність вимогам Конкурсу та подальшу реєстрацію його учасників;

– забезпечує поширення інформації про Конкурс, зокрема щодо форми заявок на участь у Конкурсі, та здійснює організаційно-технічну та інформаційну підтримку Конкурсу;

– самостійно або із залученням фахівців здійснює попередню оцінку Проєктів, готує та надає Конкурсній раді аналітичні висновки за результатами оцінки Проєктів;

– здійснює моніторинг реалізації Проєктів (у тому числі Проєктів, які реалізовувалися у рамках Конкурсів минулих (не більш ніж трьох) років);

– аналізує соціально-економічні показники реалізації Проєктів та після закінчення бюджетного року інформує про них Конкурсну раду.

11. Департамент є головним розпорядником коштів обласного бюджету, виділених з обласного бюджету на фінансування реалізації Проєктів-переможців Конкурсу в частині міжбюджетних трансферів для місцевих бюджетів.

12. Фінансові ресурси передаються Департаментом місцевим бюджетам.

13. У межах своїх повноважень Департамент укладає угоди та здійснює фінансування заходів з організації Конкурсу та реалізації Проєктів-переможців.

IV. Процедура проведення Конкурсу

1. Підставою для оголошення Конкурсу є протокол Конкурсної ради, прийнятий за результатами засідання Конкурсної ради. Протокол підписується головою Конкурсної ради та усіма членами Конкурсної ради.

Повідомлення про проведення Конкурсу та умови його проведення публікуються із зазначенням терміну подання заяв на участь у ньому. Інформація про Конкурс розміщується за поданням Департаменту на офіційних вебсайтах Полтавської обласної державної (військової) адміністрації та Полтавської обласної ради.

2. На Конкурс подаються Проєкти із позитивними висновками державної експертизи Філії ДП «Укрдержбудекспертиза» у Полтавській області (при наявності експертного звіту); за умови підтвердження співфінансування цих Проєктів з місцевих бюджетів із зазначенням його розміру від загальної вартості Проєкту на час подання (розпорядчого акту місцевого органу виконавчої влади, органу місцевого самоврядування), крім Проєктів, які впроваджуються бюджетними підприємствами, установами, організаціями, що утримуються за рахунок обласного бюджету. Обов'язковою умовою для подання Проєктів на Конкурс є розрахунок строку їх окупності у складі проєктно-кошторисної документації.

Вимоги до написання та подання Проєктів, форма Проєктної заявки затверджуються на засіданні Конкурсної ради та оформлюються протоколом засідання Конкурсної ради.

3. У процесі підготовки Проєктів їх розробники мають право звертатися, у разі потреби, до Дирекції конкурсу для одержання додаткової інформації. Відповідь надається протягом десяти робочих днів після одержання запиту.

4. Реєстрація Проєктів, що беруть участь у конкурсі, здійснюється Дирекцією конкурсу.

5. Дирекція конкурсу розпочинає приймання заяв на участь у Конкурсі з дня опублікування повідомлення про проведення Конкурсу. Подання Проєктів на Конкурс здійснюється упродовж терміну, визначеного протоколом Конкурсної ради.

6. Конкурс проводиться у два етапи.

На першому етапі розглядаються заяви на участь у Конкурсі. До переліку обов'язкових документів для подання заявки для участі в Конкурсі Проєктів з енергоефективності входять:

- заява на участь у Конкурсі;
- технічні паспорти обладнання, яке замінюється;
- енергетичний сертифікат будівлі, щодо якої плануються енергоефективні заходи, або заходи з впровадження альтернативних джерел енергії чи систем збереження енергії;
- техніко-економічне обґрунтування енергоефективних заходів, або заходи з впровадження альтернативних джерел енергії чи систем збереження енергії;
- проєктно-кошторисна документація;
- висновок державної експертизи Філії ДП «Укрдержбудекспертиза» у Полтавській області (при наявності експертного звіту);
- локальні кошторисні розрахунки;
- засвідчені належним чином копії технічних паспортів обладнання, яке змінюється, де вказані гарантійні строки та строки їх експлуатації. Якщо Проєкт спрямований на заміну такого обладнання, фактичний строк експлуатації якого менший за нормативний, то цей Проєкт не допускається до розгляду Дирекцією конкурсу.

Дирекцією конкурсу:

- проводиться перевірка комплектності та змісту пакета документів та, у разі коли він є повним, оформленим належним чином та за своїм змістом відповідає встановленим вимогам, реєструється у журналі поданий Проєкт;
- приймається рішення щодо відповідності документів, поданих претендентом, умовам участі у Конкурсі та про реєстрацію претендента як учасника Конкурсу чи відмову у реєстрації у разі невідповідності документів вимогам щодо участі у Конкурсі.

Підставою для відмови у реєстрації претендента як учасника конкурсу є:

- невідповідність претендента вимогам щодо співфінансування, визначеним у Програмі;
- невідповідність претендента основним завданням Конкурсу, зазначеним у пункті 3 розділу I цього Положення;
- невідповідність змісту Проєкту основним напрямам, умовам проведення Конкурсу, вимогам щодо їх розроблення;
- недотримання умов Конкурсу щодо комплектності поданих документів;
- порушення інших умов, визначених у тексті оголошення про Конкурс.

У разі відмови у реєстрації для участі в Конкурсі претенденти на участь у Конкурсі мають право подати удосконалений варіант конкурсної документації, але не пізніше кінцевого терміну, визначеного рішенням Конкурсної ради.

Строк для ознайомлення, опрацювання попередніх аналітичних висновків Дирекцією конкурсу представниками місцевих органів виконавчої влади, органів Місцевого самоврядування та їх об'єднань, громадських організацій, незалежних експертів та інших становить 5 робочих днів.

Після цього Дирекція конкурсу готує та надає Конкурсній раді аналітичні висновки за результатами оцінки Проєктів з урахуванням можливих змін, зауважень, доповнень, тощо, виключно у відповідності із встановленими вимогами, а також у визначений термін вносить пропозиції Конкурсній раді щодо визначення переможці в Конкурсу.

На другому етапі Конкурсна рада приймає остаточне рішення щодо визначення переможців Конкурсу з урахуванням висновків Дирекції конкурсу.

7. Оцінювання Проєктів, поданих для участі у Конкурсі, відбувається у два етапи: перший етап – отримання експертних оцінок та рекомендацій; другий етап – оцінка Проєктів Конкурсною радою на основі аналізу експертних оцінок та рекомендацій.

8. Рішення Конкурсної ради є підставою і для оголошення результатів Конкурсу.

9. Рішення Конкурсної ради приймаються на її засіданні за умов присутності не менше двох третин її складу.

Рішення вважається прийнятним, якщо за нього проголосувало більше половини присутніх на засіданні, але не менше половини складу Конкурсної ради. У разі рівної кількості голосів вирішальними є голос голови Конкурсної ради.

За результатами засідання Конкурсної ради складається протокол щодо переліку переможців Конкурсу з розподілом коштів за Проєктами, який підписується головою та членами Конкурсної ради, які брали участь у засіданні.

10. Фінансування заходів з реалізації Проєктів, а також відповідне звітування переможців Конкурсу здійснюється відповідно до угод, укладених головним розпорядником коштів – Департаментом будівництва, містобудування і архітектури, житлово-комунального господарства та енергетики обласної державної (військової) адміністрації з причетними місцевими органами виконавчої влади і органами місцевого самоврядування та переможцями Конкурсу.

11. Дирекція конкурсу здійснює верифікацію результатів реалізації Проєктів в частині відповідності розрахункової економії паливно-енергетичних ресурсів, згідно із розрахунком строку їх окупності в розділі проєктно-кошторисної документації, поданій на Конкурс, до фактичного рівня економії паливно-енергетичних ресурсів (в натуральних показниках та грошовому виразі) бюджетною організацією тощо.

12. Переможці Конкурсу зобов'язані надавати інформацію щодо фактичного обсягу споживання паливно-енергетичних ресурсів протягом трьох календарних років від дати завершення реалізації Проекту в повному обсязі (згідно із декларацією про готовність до експлуатації об'єкта).

**Директор Департаменту будівництва,
містобудування і архітектури,
житлово-комунального
господарства та енергетики
Полтавської обласної державної
(військової) адміністрації**

Едуард РЕВА

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
до проєкту рішення обласної ради «Про затвердження Комплексної
програми енергоефективності Полтавської області
«ЕНЕРГОЕФЕКТИВНІСТЬ – 2030»

Розробник проєкту рішення: Департамент будівництва, містобудування і архітектури, житлово-комунального господарства та енергетики Полтавської обласної державної (військової) адміністрації. Проєкт рішення є актом індивідуальної дії. Положення, що діє в рамках Програми є нормативно-правовим актом.

Мета: введення механізмів реалізації заходів спрямованих на підвищення енергоефективності житлового господарства, бюджетних установ і закладів соціальної інфраструктури, що утримуються з обласного бюджету та бюджетів територіальних громад, комунальних підприємств тепло-, водопостачання та водовідведення Полтавської області.

1. Підстава розроблення проєкту рішення

На виконання пункту 5 рішення першого пленарного засідання четвертої сесії Полтавської обласної ради восьмого скликання від 23.02.2021 № 118 «Про продовження дії Програми підтримки об'єднань співвласників багатоквартирних будинків та житлово-будівельних кооперативів Полтавської області для виконання заходів з енергозбереження на 2015 – 2020 роки до 2025 року включно», рекомендацій постійної комісії обласної ради з питань бюджету та управління майном від 19.02.2021 року, листа Державної установи «ФОНД ЕНЕГОЕФЕКТИВНОСТІ» № 01/11/568/23 від 25.10.2023 на адресу обласних військових адміністрацій щодо ефективного реалізації програми «ЕНЕРГОДІМ» у 2024 році розроблена Комплексна програма енергоефективності Полтавської області «ЕНЕРГОЕФЕКТИВНІСТЬ – 2030».

2. Обґрунтування необхідності прийняття рішення

В Полтавській області є ряд проблемних питань, які впливають на стан енергоефективності області:

- незадовільний технічний стан житлового фонду;
- витрата значної частини енергоресурсів у загальному енергетичному балансі на опалення багатоквартирних житлових будинків;
- невідповідність показників енергоспоживання більшості багатоквартирних будинків області вимогам енергоефективності сучасного рівня та діючим нормативним документам;
- незадовільні теплотехнічні характеристики огорожуючих конструкцій та експлуатаційні якості внутрішніх інженерних мереж будівель бюджетних установами і закладами соціальної інфраструктури, що утримуються з обласного бюджету та бюджетів територіальних громад;

– фізичний і моральний знос генеруючого та розподільчого обладнання у сфері теплопостачання та гарячого водопостачання, що призводить до надмірного енергоспоживання;

– відсутність власних інвестиційних можливостей у населення та бюджетних установ і закладів, для реалізації заходів реконструкції чи модернізації будівель.

Крім того, відсутній комплексний підхід до вирішення проблем енергозбереження в області.

Одним із шляхів вирішення зазначених проблем є затвердження комплексної програми, адже комплексний підхід задає стратегічні цілі, дозволяє узгоджувати тактичні кроки з урахуванням змін, що відбуваються у мінливому соціально-економічному середовищі.

3. Суть проєкту рішення

Проєкт рішення передбачає затвердження Комплексної програми енергоефективності Полтавської області «ЕНЕРГОЕФЕКТИВНІСТЬ – 2030» та Положення про обласний конкурс проєктів з енергоефективності.

Комплексна програма енергоефективності Полтавської області «ЕНЕРГОЕФЕКТИВНІСТЬ – 2030» має слугувати основою цілеспрямованої діяльності місцевих органів виконавчої влади та місцевого самоврядування Полтавської області, щодо організації та координації дій, спрямованих на підвищення енергоефективності регіону, надає можливість за рахунок втілення енергоефективних заходів (проєктів) у житловому господарстві; в бюджетних установах і закладах соціальної інфраструктури, що утримуються з обласного бюджету; комунальними підприємствами Полтавської області забезпечити модернізацію будинкового фонду, енергетичної інфраструктури, будівництво нових об'єктів відновлюваної енергетики, систем збереження енергії, розширення інституційної спроможності органів державної влади і місцевого самоврядування та забезпечити енергетичну безпеку регіону.

4. Правові аспекти

- Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні»;
- Закон України «Про місцеві державні адміністрації»;
- Закон України «Про енергетичну ефективність»;
- Закон України «Про енергетичну ефективність будівель»;
- розпорядженням Кабінету Міністрів України від 21 квітня 2023 року №373-р «Про схвалення Енергетичної стратегії України на період до 2050 року».

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Реалізація цього рішення потребує фінансування протягом 2024 – 2030 років на суму 469000,00 тис. грн., у тому числі з: державного

бюджету - в межах видатків передбачених державним бюджетом, обласного бюджету – на суму 119000,00 тис. грн., бюджетів сільських, селищних, міських територіальних громад – на суму 105000,00 тис. грн., інших джерел фінансування (ДУ «Фонд енергоефективності») – 245000,00 тис. грн.

6. Позиція заінтересованих сторін

Проект рішення погоджено Департаментом економічного розвитку, торгівлі та залучення інвестицій та Департаментом фінансів Полтавської обласної державної (військової) адміністрації.

7. Громадське обговорення

Проект рішення розглянуто та обговорено на профільній комісії Громадської ради при Полтавській обласній державній (військовій) адміністрації.

8. Запобігання корупції

Проект рішення не містить правил і процедур, які б мали ризики вчинення корупційних правопорушень та правопорушень, пов'язаних з корупцією.

9. Прогноз результатів

Прийняття цього рішення сприятиме зниженню енергоємності валової доданої вартості, створеної у Полтавській області, шляхом зменшення споживання паливо-енергетичних ресурсів; скороченню видатків обласного бюджету на утримання об'єктів соціальної інфраструктури області; підвищенню теплотехнічних характеристик багатоквартирних житлових будинків та покращенню умов проживання населення; зниженню питомих витрат енергії на одиницю виробленої продукції комунальними підприємствами; створенню ефективного мотиваційного механізму впровадження енергоефективних заходів; залученню різних джерел фінансування.

**Директор Департаменту будівництва,
містобудування і архітектури,
житлово-комунального
господарства та енергетики
Полтавської обласної державної
(військової) адміністрації**

Едуард РЕВА